YARIM AY

GELECEK SAYIMIZ
CÜMHURİYETİN
15 İNCİ
YIL DÖNÜMÜ
FEVKALÂDE
SAYISIDIR

15 BİRİNCİTEŞRİN 1938

No 89

Yarım Ay'ın Bilmecesi

Bilmece No. 89

Di.d.di. .a. ş..di..k l..fe.l. .el.e .y s.r.
O..ma. .i. h..e.e .ih..n m..ma. ü..ü.e

Noktaların yerine gereken harfler gelince Divan Ediplerinden Rasihin meşhur bir beyti ortaya çıkacaktır.

ARMAĞANLARIMIZ :

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kur'ada kazananlardan :

Biriniye : 3 metro elbiselik erkek kumaşı ; İkinciye : Bir elbiselik fantazi yünlü kadın kumaşı ; 3 - 15 inciye : Biryantin, diş macunua, 16 - 25 inciye : yüz kuruşluk birer kitap; 26 - 50 inciye : Yirmi beş kuruşluk birer kitap; 51 - 100 üncüye on kuruşluk bi

---

86 ıncı sayımızdaki bilmecemizin doğrusu : **(Başkomutan meydan muharebesinin yıldönümü) dür.**

Bir seyahat çantası : İstanbul Süleymaniye Mimar Sinan caddesi medrese karşısında 121 numarada Bedia Ahmet Uslu.

Bir termosifon : İzmir Etyemez Fıstıklıbahçe sokağında Rodoslu bay Kerim köşkünde Şemseddin Mimaroğlu.

3 Birer diş fırçası, birer diş macunu, birer Biryantin, birer paket tıraş bıçağı, altışar tane kurşunkalemi : İstanbul Topçular Altunizade Bağ No. 4 S. Uğur. İstanbul Fatih Yoknaz sokak No. 3 Dürdane Sülük. İstanbul Fatih Çarşamba Beyceğiz caddesi No. 52/1 A. Akman. İstanbul Yerebatan S. Gönenç Altay mahallesi No. 13 F. Ay

50 kuruşluk birer kitap : başı Önder sokak No. 9 Mu Giresun P. A. 10 Bl. Takım S. Kılıç. Çine Madran cadd Güngör Gökçen.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahilîye Mutehassısı *Dr. Hafız Cemal* LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbul-da Divanyolunda 104) numaralı husuŝi kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9 ½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon : 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

Bayan Cahid Uçuk tarafından yazılan ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi tarafından bastırılıp satılmakta bulunan :

Türk İkizleri

kitabını yavrum, bugüne kadar okumamışsan, mutlaka bir tane alınız. Sana tatil günlerinde eğlenceli, faydalı saatlar geçirtecektir.

Cildsizi 60, cildlisi 75 kuruştur.

İstanbul

Atletik hutunuzu muhafaza ediniz

Şişmanlıkla mücadele ediniz ve bunun en iyi çaresi olan **SHORT LINIA** yı giyiniz. Daimi masajının tesirile yağlı tabakayı giderir. Hususî elâstikî bir trikodan yapılmış olan **SHORT LINIA** adi bir külot gibi yıkanır.

Fiyatı : 10 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız :

J. ROUSSEL

Paris, 166 Bd. Haussmann

İSTANBUL, Beyoğlu

Tünel meydanı 12 No. lu.

Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No. lu tarifemizi isteyiniz.

ÇOCUK

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından neşrolunur en mükemmel ve en faydalı çocuk mecmuasıdır. Yavrunuza behemhal alınız !

DİKİŞ MAKİNASI

BİSİKLET

GRAMOFON

VE BİLUMUM MAKINA ALETLERİNİZİ YALINIZ

ZYGOMAL MAKINA YAĞI YAĞLAYINIZ

ASMA ALTI, VOLTO HAN

TEL. 22878

A Y R I L I Ş

Yazan : Mükerrem KÂMİL SU

yıl... Tam yedi yıl... Dile kolay
ı! Uzun, fırtınalı, korkunç, yıl-
ve karanlık geceleri ile... Nefis
akşamları, durgun rüyalı yaz
arı ve gözyaşlı Nisanları ile bir
ömrüne hükmeden yedi yıl...
nde ümidi, solgunluğunda melân-
karanlığında dertleri gizliyen
ım memleket... Nihayet bir gün
oprağı, bir damla suyu ve iyiliği,
iği, doğruyu, vefayı taşıyan mu-
lkı için yana yana hasret duya-
aziz Balıkesir...

er güneşe doğru gitmemiş, eğer
luş savaşının kutsal hatıralarını
nda taşıyan, biribirini kovalıyan
mlerin hızı ve ışığı ile bir enerji
ağı olan Ankara için ondan ayrıl-
ış olsaydım, hiç şüphesiz daha çok
duyacak ve belki pek güç teselli
aktım. Başka bir ulus «Bütün
r Romaya gider» demeseydi, şimdi
ben, bizim tapınağımız olan yüce
için söyliyecek ve bütün kalpleri
ine çeker diye de bir ekleme
caktım. Bunun için ayrılık daki-
rı yaklaştıkça ürperen içimden
a bir haz, ayrıca bir teselli tütü-
u. Kültür sahasının genişliğine
u ilerilemek, okumayı, görmeyi,
nmeyi birinci hayat düsturu edinen
insanı, ülküsüne yaklaştırmaktan
a birşey değil.

Fakat "Gurbet ölümden de acı„
n mübalâga yapmamış. Ayrılık
cidden güç. Gerçi yine bir gün
ları, ovaları, suları, selleri aşarak
ilen yerlere dönmek mümkün... Za-
bu ümit te olmasa, bilmem nasıl
ümsiyerek yaşamak kuvveti bulu-
?!

Son gün şehrin sokaklarında dola-
ken hep boğazımda düğümlenen bir
yı yenmeğe çalışıyorum. En tenha,
eğribüğrü sokakların bile bir gün
asını göreceğimi, beraberken düşü-
kalkılmıyan, uzak kalınan insan-
ının da belki bir gün hasreti ile
ereceğimi düşünüyorum.

Balıkesiri severim. Tabiat güzelliği,
imi, suyu ve halkı için... Fakat her-
in üstünde, onun değeri kültür se-
esinin üstünlüğünden gelir. Balıkesir
ışanı benimser, takdir eder, enerjiyi
tırır ve bir gün insan gönlüne be-
iz adımlarla yerleşerek kendisine
vvetle bağlar.

İlk eserim Balıkesirde doğdu.

Çok sevdiğim dersin hocası olmak imkânını orada buldum ve saadetime orada ulaştım.

İnsanların hayatında kuvvetli yerleri olan hatıralar vardır : Ya gözyaşları ile lekelenmiş küçük bir mendil, ya kurumuş bir çiçek veya ne bileyim, bir tutam saç... Ben hayatımda koca bir şehrin hatırasını taşıyacağım. Kalbimin derinlerine sokulan bu aziz şehri nerelere kadar gözlerimde ve gönlümde götüreceğim. Bunu şimdi bilmiyorum. Zaman gösterecek... Fakat şu muhakkak ki, herhangi bir gün ruhumu bir nostalji saracak. Ve ben, o çok sevdiğim yerlerin çekiciliğine kapılarak oraya doğru ilerilemeğe başlıyacağım.

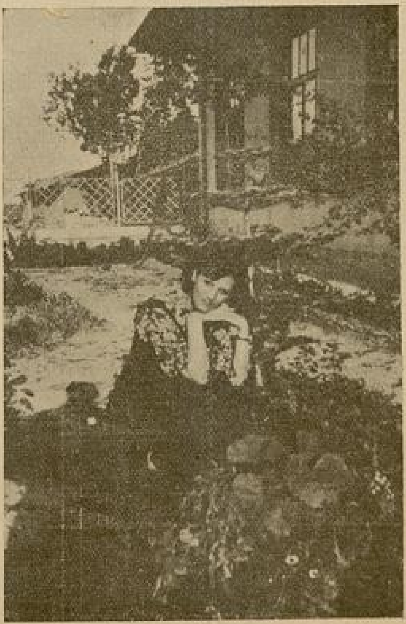

Çok sevdiğim dersin hocası olmak imkânını orada buldum ve saadetime orada ulaştım.

İstasyonda sayın ilbay Etem Aykut, zemin ve zamana uygun ne kadar güzel şeyler söylüyor :

"... Yirmi sekiz yer dolaştım. Bazısında bir musalla taşında, bazısında bir yaylı önünde, bazılarında da kayalıklarda ayrılışlar oldu. Her bıraktığım yerde kalbimden de birer parça kaldı gibi gelirdi. Memuriyet hayatı bu!.. Alışmak gerek...„ Düşünüyorum : içinde kısa veya uzun bir zaman yaşayacağım her memleket için bu günkü kuvvetli acıyı duyarsam mukavemet gösterebilecek miyim? Her yerde kalbimden bir dilim kesip bırakmak ne hazin birşey olacak. Hayatını gezgin kuşlar gibi diyar diyar dolaşarak kazanmağa mecbur olanların dayanıklı kalpleri olmalı. Böyle düşünürken dudaklarım harekete geçiyor:

"Bana öyle geliyor ki bundan sonra nereden ayrılırsam ayrılayım, bugünkü ıstırabı duymıyacağım. Balıkesiri bir rüya memleketi halinde arkada bırakmak bana ölüm kadar acı geliyor.„

Herkese bakıyorum : elemle... Belki çoğunu hiçbir zaman bir daha göremeqmek hüznü içinde ihtirasla bakıyorum. Ve sonra, gözlerim Halkevinin yeşil çamlarına takılıyor. Yaşlar kalbime dökülmese, gözlerim mukavemetsizliğimi herkese ilân edecek.

Bütün memleketin ruhu ve kalbi diye Halkevine, son defa bir kere daha sevgi, saygı ve hasret acısı ile bakıyorum. Kültürümü arttıran o, ışık ve enerji kaynağı, bir memleket ve inkılâp sembolü halinde ruhuma yerleşiyor.

Nihayet acı bir ses, bir sarsıntı... Sallanan mendiller, son selâmı sunan eller... Ve gözlerime, sevdiklerimin, taleberimin gözlerinden dökülen yaşların geçişi...

Raylar, Balıkesir düzlüklerinde alabildiğine uzayıp gidiyor. Sevilen şehir, sevilen dostlar çabucak bir hayal oluyor. Hatıralar arkamdan koşuyor. Hatıralar önümü kesiyor. İçimde, ta derinlerde bir ses: "Balıkesire, diyor. Uzak veya yakın bir gelecekte Balıkesire diyor, yine Balıkesire!..„

ÇIRPINAN SULAR

Mükerrem Kâmil Sunun en son, en güzel ve en kıymetli romanını gelecek sayımızdan itibaren tefrikaya başlıyoruz.

OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN TAKSİ HAKKINDA 100 PILÂN

YAZAN:
Sabık Moskova Sefiri
RAGIP KEMALİ

Avrupanın zaten yıllardanberi pusarık çehresi bir haftadanberi biraz daha buruştu.... Sırıtan gözlerden, gülen yüzlerden ziyade, çatılan kaşlar, sıkılan yumruklar... biribirlerile dert ortaklıkları yapmakta... Ne olursa olsun, kim ne derse desin: dünyayı durmadan döndüren bir «kuvvet», öyle başı açık haksızlıklara, göz boyayıcı maskaralıklara kıyamete kadar göz yummıyor....

Pascal (Paskal)ın bir yazımda tekrarlamış olduğum düsturu veçhile «hakkı korumıyan kuvvet, tahakkümden başka birşey olmadığına» göre, o kuvvet bir kere sarsılınca, doğurmuş olduğu «varlıklar» da birer birer yıkılıyor vesselâm.....

İnsanlar, ve dünyanın şurasında burasında toplanarak kurdukları «Devlet» ve «Hükûmetler» bari bundan sonra akıllansalar da, hadisatın değiştiremiyecekleri seyrini nafile zorlıyarak, büyük harpten sonra zaten bitkin bir halde bucalamakta olan beşeriyetin «titrek sinirlerini» artık tahammül edemiyeceği ispazmozlara tutturmasalar......

İftihar ederek söyleyebiliriz - hançerini bağrına saplıyarak kendisini boğazlamıya hazırlanan düşmanı tam sırasında bir delirane hamlede yere vurduktan sonra «alicenabane», «hakimane» ve dünyaya hüsnü misal olacak derecede «muslihane» bir "açık siyaset„ güden dünkü «hasta adamın» genç, dinç ve kuvvetli varisi bulunan Türkiye Cumhuriyetinden ibret alarak, artık «doğru», artık "insanca„ bir siyaset takip ve tatbik etmek yolunu tutsalar......

Almanların, pek haklı olarak 13 martta Avusturyanın, geçen haftalar içinde Südet arazisinin "ilhakını„ birdenbire ve tam sırasında bir «emrivaki» haline getirmiş olmaları Avrupa ve hususile Fransız matbuatında birçok mürekkepler akıtıyor.... Bu hadiseden bahseden «Le Temps» ın bir başmakalesinde şiddetli olduğu kadarda «hakimane» ..... sözler vardı:

„Alman kuvvetlerinin Avusturyaya girmesine rağmen, yine düne kadar olduğu gibi, Almanya ile sıkı sıkıya bağlı, hattâ tamamen onun emirlerine muti fakat ismen olsun «muhtar», "Féderal„ bir Avusturya Hükûmeti'nin mevcudiyetinden olsun hiçbir eser kalmamıştır... Müstakil Avusturya artık bir kalemde Avrupa haritasından silinivermiş, Alman Devleti içinde bir «memleket» olduğunu kendi kendine ilân etmek mecburiyetinde kalmıştır.... Yani, Avusturya Almanyanın bir «vilâyeti», birleşmiş "Reich„ ın heyeti umumiyesi içinde adeta bir "sancak" haline gelmiş.... Daha fenası, bu feci, vaziyet içerisinde, istiklâlinden vazgeçmek, bütün millî varlığını inkâr eylemek, bu suretle Avusturya vatanına hiyanet etmek gibi korkunç bir karar alınmasının tarih nazarında bütün mesuliyetleri "Féderal Avusturya Hükûmeti" Reisinin omuzlarına yükletilmiştir...... „

Le Temps bu yolda daha bir çok yanıp yakıldıktan sonra makalesini;

"İşte ortalığı aydınlatan bütün bu hadiseler, selâmetlerile beraber müstakil varlıklarının şerefini korumak mecburiyetini kavrayıp bu şaşmaz kararı sonuna kadar tatbik etmek istiyen bütün milletlerin gözlerini açmalı ve kendilerine karşı olan vazifelerini tamamile yerine getirmiye sevk etmelidir! „ sözlerile bitiriyor......

Tam yirmi sene evvele bir göz atarsak ne görürüz..?

Üçyüz senedenberi cenkleştiği Çarlık Rusyasının son 1877 harbinden sonra daima artan açık ve gizli tazyiklerinden kurtulabilmek ümidile, Avrupanın en kuvvetli iki askerî İmparatorluğu ile ittifak eden, dört yıl sekiz cephede aslanca çarpışarak en asil kanını döken Türkiye, üç müttefiğinden sonra, Wilson prensiplerine dayanarak terki silâh etmiş, meş'um "Mondros„ mütarekesini imzalamıştı.....

Yalnız muhariplere değil, bütün dünya milletlerine "ebedî bir sulh ve sükûn„ u temin edeceğini ilân ve teahhüt eden bu prensipler, malûm olduğu üzere "kimse toprak kaybetmiyecek, tazminatı harbiye vermiyecek, her millet kendi mukadderatını kendisi tayin edecek.... „ gibi hakik... yüksek bir insanî düşünüş ma... Galip, mağlûp, yorgunluk ve ... hemen ayni derecede bulunan muharipler Wilsonun 14 madd... yannamesi ahkâmını kabul ede... tareke akdetmişlerdi..... Sekiz ... Muhtelit Mütareke komisyon... ğinde bulunmuş olduğum için, ... ve mütareke ahkâmının nasıl edildiğini, asil milletimiz gibi, ... kadar unutamam.....

Almanya bugün, Avusturya... topraklarını ilhak ederken, hiç ... " Wilson prensipleri „ ne d... on milyon Almanın, komşun... milyon Almanla birleşmek ... kullandığını, kendisinin de ka... nin bu pek tabiî ve meşru a... yerine getirmek, bu suretle ... sükûnu„ muhafaza; ayni zaman... dökülmesine de mani olmak ... imdatlarına koştuğunu iddia... mazeretile ortaya çıkıyor.....

Fakat, asla davet etmedi... imdatlarına koşacak ırkdaşları d... mıyan memleketimizi baştanba... altına alan, o zamanın galip de... nin, süngü ve toplarının ucuna ... rak, İstanbul hükûmetine imza... «Sêvres» musalehanamesi adı ... «paçavradaki» insafsız şartları... yelim.... ?

Gûya bize bırakılmış ve ilk ... harekete geçecek yabancı ordu... nanmalarının tehdidi altına k... İstanbulumuzda, bütün şevketi... her cuma, Fas Emiri gibi, iki ... kerle selâmlık resmine çıkacak, ... muti esir bir padişahı başımıza ... millî varlık namına kuru bir ... başka bir şey bırakmıyan; büt... menbalarımızı yabancı ellere ... zamanda yoketmek için, bile ... len sınırlar içinde havasızlıkta... mıya mahkûm kalacağımızı te... o musaleha değil «boğum» ... imzalıyacak bir «namerd» b... zaman; dünyada bir tarih old... nün birinde, gözle görülmez, ... te göz yummaz bir "kuvvet„ in ... hesap arıyacağı hiç hatıra geldi... Biz hesabımızı hepsinden önce ... Sıra şimdi başkalarına geldi....

Nerede zavallı o hayalpere...

— Arkas, 26 ıncı s...

Çocuk Teriyesi:

ÇOCUK TERBİYESİ ULSAL BİR MESELEDİR

Yazan : Dr. ŞEMSİ MUTVER

ocuk terbiyesi, maalesef memleketimizde çok ihmal edilen bir mes'e halindedir. Sosyal terbiyenin çok ihim bir şubesi olan bu bahis üzeıde şimdiye kadar çok az söz söylenştir.

En küçük yaşların, hattâ süt çocunun bile kendisine göre bir terbiye temi bulunduğunu kimse kabul etek istemiyor.

Çocuk terbiyesi bir bakıma, büyükrde olduğu gibi yavruyu kibar, munis sevimli olarak gösteren bir meziyet, bundan başka çocuk terbiyesi, oın muntazam ve disiplinli bir hayat rmesi ve yaşayışının uygun gitmesini min eder.

Terbiyesiz ve şımarık çocukları gösriyor, lâubali ve yüzsüz hareketlerini rer zekâ tezahüratı halinde kabul erek ne kadar akıllı olduklarından hsediyoruz. Halbuki şımarıklık ve ppalık hiç bir zaman bir zekâ eseri ğildir.

Çocukların iyi terbiye edilmemesinde büyük âmil muhittir. Çocuk muhinin sosyete içinde yükselmiş, münever ailelerden olması buna mani olamıor. Çünkü yersiz ve müfrit şefkat teahüratı, lüzumsuz ve fazla öpüp sıkalar çocuğun frensiz ve iradesi zaif enliğinde aşırı derecede fena tahavüller yapmaktadır. Her istediğini deral tatbik etmek, herhangi bir sıkıntısı üzünden ağlıyan çocuğu susturmak için türlü maskaralıklar tertip etmek çocuğu şımartıyor, huysuz yapıyor.

Meselâ hasta bir çocuk hiç şüphesiz mütemadiyen ağlamak ister ve ağlar, çünkü ıstırabı vardır, hastalığına göre bir tarafı ağrıyor demektir. Böyle bir çocuğu susturmağa çalışma, etrafında bir daire çevirerek türlü gürültüler çıkarmak ona sıkıntı verir ve ıstırabını büsbütün arttırır.

Çocukların yedirilmesinde de başka hatalar yapılmaktadır. Umumiyetle çocukların yemediklerinden şikâyet edilir. Hattâ bazı anneler dinlerseniz, çocuğun hiç yemediğini, bir lokma bile ağzına koymadığını işidirsiniz.

Halbuki yemeyen bir vücut nasıl yaşar, kalörisini ve kâfi gıdasını almıyan bir uzviyet nihayet muayyen bir müddet sonra açlıktan mahvolur, böyle bir netice hiç bir zaman mevzuubahs değildir.

Ehemmiyetsiz bir iştihasızlığı, veya farkına varılmadan geçirilmekte olan hafif bir hastalık çocuğun bir veya iki öğün yemek yememesini mucip olabilir, bunda da telâş edecek hiç birşey yoktur. İsrar etmek, belki hoşuna gitmiyen bir yemeği yedirmek için çocuğun ağzını doldurmak ve tıkamak ne kadar zararlıdır. Kendiniz tok olduğunuz veya hoşlanmadığınız bir şeyi yemek mecburiyetinde kaldığınız zaman ne kadar rahatsız olduğunuzu tasavvur ediniz, bunu, cebrî bir vaziyette henüz muhtelif yemeklere midesi alışmamış olan küçük bir çocuğa tatbik ne dereceye kadar doğru olur.

Anneler, çocukların yaşlarına göre yemek mikdarı intihabında da yanlış hükümler vermektedirler. İki yaşındaki bir çocuğa hazırlanan bir öğün yemeğe dikkat ediniz, ya lüzumundan fazla azdır, veya çoktur, adeta büyük bir adam öğünü mikdarındadır. Artık bu şekilde hazırlanan yemeğin, çocuğun son lokmasına kadar yemesi icap ettiğine kanaat getiren bir anne ile çocuğun halini tasavvur ediniz, işte bu sahnelerdir ki çocukları çok ufak yaşlarda âsi yapıyor.

Tren, vapur, tramvay yolculuklarındaki manzara büsbütün fecidir. Eline iri bir tavuk budu, veya büyükçe bir peynir parçası ve diğer eline de kocaman bir dilim ekmek sıkıştırılan 3 yaşındaki bir çocuğun arsız halini tasavvur ediniz. Böyle yolculuklarda çocuk büsbütün şımarık olur. Herşeyi karıştırmak, her gördüğünden almak ister.

Simitçi, şekerci, kurabiyeci anne ile çocukların etrafında bir çenber teşkil ederler, anne almakta mütereddiddir, çocuk ağlar, haykırır, bu esnada diğer yolcuların da manzarayı seyretmeleri annenin sinirlerini bozar ve işte o zaman yanlış olarak terbiye vasıtası addedilen çareye başvurulur, yani çocuk dövülür.

Hiç bir zaman terbiye sisteminde

— Arkası 26 ıncı sayfada —

TUROVA HAFRİYATINA D

Yazan : Selâhattin

Nisanın ilk haftasında, güzel bir deniz yolculuğundan sonra gün doğarken Çanakkaleye çıktım. Boğazın Anadolu kıyısında bulunan bu tarihî ve şirin kasabaya « Turova hafriyat komiseri » sıfatiyle geliyordum. İçimde tuhaf bir sevinç ve ürperme vardı: Yeni bir muhit ve yeni bir iş içine girecektim. Hafriyat heyetinin otomobili beni bekliyordu, bindim. Kasabanın küçük çarşısında tektük müşteriler ve arabalar görünüyor. Kârgir ve küçük evler henüz uykuda, büyük harbin hatıralarını hâlâ saklıyan mahallelerden, arsalar arasından geçtikten, sahildeki eski tabyaları uzaktan süzdükten sonra şoseye girdik. Her taraf yemyeşil.. Hellespontun iki sahili de taze bir sabah ışığı altında o eski kara günleri unutmuş gibi.. şöför Mustafayla derhal ahbaplık başladı. O bana etraf hakkında izahat veriyor, burası kasabanın mezbahası, burası Kepez köyü.. şu kıyıdaki tümseklik küçük bir harabedir.. işte halâ kırık topları yerinde duran Cevat paşa tabyası.. daha sonra karantine mevkii. Onuncu kilometrede Erenköy çamlığını tırmanıyoruz.

Manzaranın güzelliği, ihtişamı karşısında sarhoş gibiyim. Bütün boğaz tekmil varlığiyle heyecanda: Güneş doğmuş.. Çanakkaleden Kumkaleye, Kilitbahirden Seddülbahire kadar iki sahil Osmanlılıkla Cumhuriyetçiliği birleştiren tarih devri gibi bir ibirinin karşısında..

Muharebe esnasında baştanbaşa harap olan, şimdiki nahiye merkezi Erenköy belini doğrultmakla meşgul.. büyük yeni mektebi, yeni devrin sembolü halinde köyün ufkuna hâkim.

Ezineye giden şosenin 21 inci kilometresinden sağa saptık. Her taraf palamutluk ve tarlalar ekili, çoğunun damları sazla örtülü Halileli köyünü geçer geçmez, Omirosun İlyadasında adı sık sık geçen Simoïs çayının kenarındaki yeşil söğütlerin gölgesinde çamaşır yıkıyan köy kızlarını selâmladık ve bozuk, virajla bir yokuşu tırmandık. Dil şeklide Turova ovasına girmiş olan tepelerin üzerinden ilerledik. İşte Hisarlık köyü, her damında bir leylek yuvası bulunan 93 muhacırlarının köyü.

Köy çocukları bizi elleriyle selâmlarken kadınlar arkalarını çeviriyorlar, biraz sonra harabe göründü: Uzaktan bakılınca büyük bir höyük.

Hayalimde şeklini, çizdiğim Turovayla bu gördüğüm arasında münasebet bulamadım. Duvarlar, temeller, çukurlar, yanık kerpiçler, basit surlar ve sonra Romalılardan kalma tektük mermer parçaları: Sütunlar, başlıklar, kitabeler... Eski hafriyattan kalma tepecikler üzerinde niyrengi noktası gibi birer palamut ağacı.

Bu basit harabecikten gö
dığım zaman geniş Turo
Çanakkale boğazını, İmroz
adaları gördüm. Manzara te
serin, mevki ehemmiyetli..
yerleşmeğe bakalım, diye dü

Burada tam on beş kişiy
üniversitesi namına hafriyat
rını veren Mis Semple aks
men henüz çok genç ve
Kocası profesör Mister Sem
ciddî ve çok sevimli bir zat
etrafında bilhassa asıl işleri
Arkeoluğ Doktor C.W. Ble
nistanda Makedonyada birço
lar yapmış olan bu zatın ya
erkek ikisi kız dört yardımc
var. Diğer iki misafir Mi
hendis, bir işbaşı, bir aşçı..

Harıl harıl çalışılıyor. B
yerli taş evler, bir yandan
hafriyat hazırlıkları yapılıyor
bir çalışma humması. Her
derin bir alâka, her vesileyle
her bahaneyle tatlı münakaşa
ediyor. Yemek ve yatmak rah
kimsenin umurunda değil..
zevkini tatmak ve bu hayatı
olduğu kadar zenginleştirm
elit bir zümre..

Nihayet, günlerdenberi
" portatif ev „ de geldi. Bu
rükten çıkışı, Turovaya geli
yerleşmesi bir meseledir, an
sonunda evin inşaatı bitti. B
kadar yeni yapılan dört odal
oturuldu.

Bu evin büyük bir salon
fağı ve salonun iki tarafında
altı odası ve iki banyosu va
hesini Boğaza veren yeni v
leştikten sonra dır ki heyetin
şına geldi „ ve zaten asıl
çalışmaları da bundan sonra
başladı.

Sabahleyin saat altıda ka
Yalnız birer çay aldıktan son
kendi işinin başına gidiyordu.
dört yerinde ayrı ayrı işe ba
bu dört parcadan ikisini «
reler» diğer ikisini de iki genç
idare ediyordu.

İşe başlanmadan önce ma
yapılan iş plânı dairesinde, he
kâfi mikdarda amele çalışıyor
Genç mimar Misis her

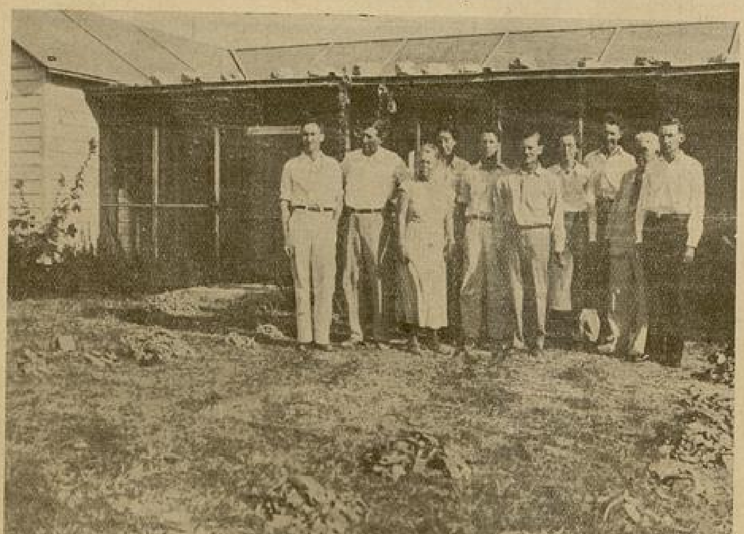

Turovada hafriyat yapan heyet

lânını alıyor, stajyerlerden birisi fotoğraf çekiyor, her karış toprak üstünde bütün eller ve gözler toplanıyor; derin bir alâka ve merakla herkes toprağın esrarlı göğsünden çıkacak eserler arıyor. Bir çanak kırığı, bir kemik parçası, bir arşak, bir vazo, bir demir halka bir bina temeli, bir taş parçası bütün dikkatle topraktan çıkarılıyor. İlk zamanlarda köylü ameleye fazla itimat edilmediğinden eserlerin kırılmaması için yavaş ve dikkatli çalışmaları sık sık tenbih ediliyordu. Fakat bizim saf ve cahil dediğimiz köylülerin birkaç gün içinde işi kavradıklarını görünce Amerikalıların hayretini ve sevincini bir görmeliydi. B. Blegen bana kaç defa söylemiştir:

— Sizin köylünüz çok zeki ve çalışkan insanlar. Doğrusu ben bu neticeyi alacağımı hiç te ummuyordum.

Ben de sık sık köylü ameleyle yaptığım toplu hasbuhallerde onlara hafriyatın hedefini, memleketimize yaptığı faydaları anlatıyor, böylece dikkat ve alâkalarını artırıyordum.

Saat sekizde sabah kahvaltısı için yarım saatlik paydosumuz vardı. Temiz sofrada çay, süt, yumurta ve tereyağdan ibaret kuvvetlice bir kahvaltı yapıyorduk. Öğle yemeklerimiz daha kuvvetli oluyordu. Herhalde ya kızarmış balık veya et yiyorduk. Saat 17 de de İngilizlerin meşhur «saat beş çayı» nı alıyor ve akşam yemeğini 20 de yiyorduk.

Akşam yemeklerimiz günün en tatlı ve en neşeli zamanıydı. Sofranın üstünde iki büyük gaz lâmbasının beyaz abajorlarından süzülen "şairane" bir ışık altında, adetâ bir ziyafette imişiz gibi, hepimiz yıkanmış, taranmış ve iyi elbiselerini giyinmiş olduğumuz halde yerlerimizi alıyorduk. Et suyuyla yapılmış çorbanın içilmesi en çabuk 15 dakika sürerdi, başlanmış et veya sebzeyle bir hafif tatlı akşam yemeğimizdi.

Aramızda «Turova kraliçesi» dediğimiz Misis Semple bütün sofranın neşe menbaıydı. Hele benimle şakalaşmasını çok seviyordu. Ben ona Türkçe kelimeler öğretiyordum. Onun bizim dilimizi teleffuzde gösterdiği tuhaf bir yadırgama hepimizi uzun uzun güldürüyordu.

Sofra üstünde o günü elde edilmiş "mali ganimetleri" durur ve bunlar birer birer elden geçerdi: Bir kemik iğne, bir arşak parçası, pişmiş topraktan bir heykelcik...

Türkiyenin tarihî, iktisadî, içtimaî meseleleri üzerinde onlara izahat vermek mevkiinde olduğum için sık sık ve uzun uzadıya söylemek icap ederdi. Bu nazik vaziyetimi onlar da bilirler, çok defa sormak istedikleri bir mevzuu

Turova IV de bulunan Seramiklerden biri

bir takım mukaddemeler yapmak suretiyle süslerler, püslerlerdi.

Sofrada benim sağımda Amerikalı Mimar bir Misis vardı. Bu kadın bilhassa köylümüzle fazla alâkadar oluyordu. İyi biliyordum ki onlar da, bütün yabancılar gibi memleketimize bir takım yanlış veya şüpheli fikirlerle gelmişlerdi. Köylümüzün vaziyeti, köylünün hali dikkatlerini çekiyordu.

Birgün sofrada bana şöyle bir sorgu sordu:

— Köylünüz neden bu kadar fakir, köyleriniz çok dağınık, yani geri. Böyle bir sorgu onların hepsinin dimağında daha geldikleri gündenberi vardı, bu sorguyu ben zaten onlardan her dakika bekliyordum. Fakat, bunun cevabını birdenbire ve birkaç cümleyle vermek kolay değildi. Çünki, bu sorgunun içinde benim milletimin koca bir tarihi vardı.

— Müsaade ederseniz, bu sorgunuza bu seneki hafriyatın son günlerinde cevap vereceğim, dedim.

Günler geçtikçe onlar bizi biz onları daha iyi tanıyorduk. Ameleyle tektük başlıyan kelimeli görüşmeler nihayet kısa kısa cümlelere dayanmıştı:

— Gel buraya, kaz şurasını, bu taşı kaldır. Yavaş yavaş çalış... Gibi cümleleri, hele Misis Semple'in ağzından işitmek çok hoş oluyordu.

Harabeye birçok yerli ve yabancı ziyaretçiler geliyordu, onlara eski hafriyatla yenisi arasındaki metot ve hedef ayrılıkları hakkında izahat veriyorduk.

Ellerinde "İlyada" olduğu halde burada geceleyin birkaç misafir de gördük. Hakikaten, insan "İlyada" yı mutlaka burada okumalıdır. Ben ilk senenin üç ayı içinde İlyadayı burada bir kaç defa hatmettim. Derinliği olmıyan bir haz ile bu eşsiz efsanenin bütün güzelliğini içtim ve bütün bir tarihi tekrar yaşadım, diyebilirim. Hele harabenin altıncı tabakası denilen mahallerdeki sur duvarlariyle, kaleler ve kapılarla İlyadadaki muharebe tasvirlerinde adı geçen isimler arasındaki çok derin benzerlik ve alâkayı yerinde görmek insanı sarhoş ediyor.

Pek samimî ve pek "kibar" geçen bir çalışma devresinde Amerikalılarla çok iyi anlaştık. Bilhassa sofranın karşısındaki Türkiye haritası her akşamki tatlı müsahabelerin mevzuu ve vasıtası oluyordu. Ben onlara Türkiyenin her türlü güzelliklerini, zenginliklerini anlatırken, onların asıl alâkadar oldukları tarihî ve argeolojik mevkiler hakkında da malûmat veriyordum, hepsi birden aynı arzuyu gösteriyorlardı:

— Ah bütün Anadoluyu bir gezebilseydik... Hele Anadolunun tarihten önceki medeniyet devirlerini saklıyan orta ve şark kısımlarındaki eserler ve harabeler hakkındaki izahlarım onların bu merakını bir kat daha arttırıyordu.

Gece, yatıncıya kadar herkes birşeyle meşgul oluyordu. Bazı geceler Sahibinin Sesi gramofonun salonu dolduran nefis senfonilerini de dinlemek zevkini taşıyorduk. Serin havalarda şömineye birkaç parça odun atıyorduk. Çok defa şöminenin kenarında kalıba geçmiş Mister Semple'in çorapları kurur ve bunları Mis Semple tamir ederdi. Milyoner bir kadının çorap tamirini seyretmek bana en eski bir tarihî eseri görmekten daha büyük bir haz verirdi.

Birgün gine sofrada bir sorguyla karşılaştım:

— Son İstiklâl harbini nasıl kazandınız? diye sordular.

Bunun cevabı beni hayli yordu. Mûtat hilâfına o akşam herkes saat 12 ye kadar oturmuştu ve ben de mimar Misin iki ay önceki sorgusuna bununla çok iyi bir cevap vermiştim.

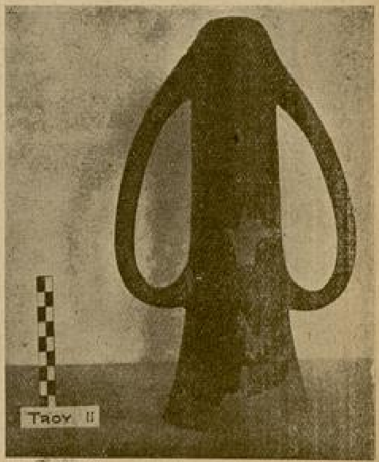

Turova II de bulunan Seramiklerden bir örnek

LEYLEKLERİN DÖNÜŞÜ

●

Yazan : Mükerrem KÂMİL SU

●

Yeni evli idiler. Yaz aylarını geçirmek için geldikleri İstanbula artık veda edeceklerdi. Memleketlerine dönmeden, sanatoryomda yatan arkadaşlarını bir kere daha görmek için yola çıkmışlardı. Ağustosun en sıcak günlerinden biri idi. Genç kadının biraz geç hazırlanması ve gideceği yere, dakikaları hesaplıyarak çıkması yüzünden vapurda yer bulamadılar.

Yarı yola kadar salonda oturdular. Bir aralık gözleri, gökleri bulut gibi kaplıyan bir karaltıya ilişti. Hemen salondan çıktılar.

Göklerin dantel ve organtin yığınları halinde kabarıp giden mavilî beyazlı rengi üstünde siyahımsı bir yol açılmıştı.

Bahri gülümsiyerek :

— Leylekler gidiyor, dedi.

Genç kadının bakışları hulyalı idi. İçinde uzun yollara çıkan sevgililerin, gidip te dönmiyenlerin hasreti belirmeğe başlamıştı. Tatlı kanat sallayışları ile süzülüp giden kuşları daha iyi görebilmek için güneş gözlüğünü çıkardı. Leylekler yüksekten uçuyorlardı. Büyükadanın çamlığı üstünde toplanıyorlar, döne döne, ince kanatları ile boşlukta karışık çizgiler çizerek geç kalanları bekliyorlardı.

Haşimin söylediği gibi sanki kanatlarının altında gizledikleri sıcağı da beraberlerinde götürüyorlardı. Narin tipli genç kadın içini çekti. Mevsim bitmiş sayılırdı. Birkaç gün sonra güneşin dalıp çıktığı suları, sıcak kumları, ufuklarda batan güneşle beraber doğan ayları arkada bırakarak yola çıkacaklardı. Her saati, sinirleri dinlendiren gezinti ve eğlencelerle geçen yaz ayları bu sıcağa âşık kuşlarla kırlı, beyazlı, karalı kanatları altında çekilip gidiyordu. Gurbette kara kışı geçirenler, baharın doğuşunu, sıcağın müjdesini bu narin kuşlardan alırlar. Genç kadın içli bir düşünceye dalıp gitmişti.

Karısını çok seven, hayatının yürüyüşünü onun arzularına, duygularına ve bakışlarında toplanan manaya bağlıyan genç adam, yavaşça elini uzatarak onun solgun elini tuttu :

— Dönüşlerini yuvamızda göreceğiz sevgili!..

Bu sıcak ses, Behirenin yüreğinde toplanan acıları dağıtır gibi oldu. Üstüne çöken melânkoliyi büsbütün yok etmek için :

— Bakalım leyleği yine ayakta mı göreceğiz?

diye karşılık verdi.

Gülüştüler.

*
* *

Araba, asfaltın üstünde yavaş yavaş kayıyordu. Heybelinin neftî çamları, Heybeli denizinin lâciverdine tatlı bir fısıltı halinde gönül şarkısını söylüyordu. Bahri bir an arabayı durdurdu.

— Bak Behire. Denizin, çamlar arasından görünüşü ne kadar güzel. Ama, sen denizi uzaktan değil, pek yakınında görmeği seversin.

— Çocukluğumdanberi bu böyle Bahri. Dalgalarını kucaklamadıktan, köpükleri arasında dalıp çıkmadıktan sonra, denizi ne yapayım. Hiç olmazsa kumsalda dolaşırken, uzanırken sesi ruhumu sarmalı. Ilık etekleri ayaklarıma dolanmalı.

Deniz hulyası içinde yollarına devam ettiler.

Sanatoryomun büyük kapısından geçince çamlı yolda rastladıkları güzel bir genç kız, arkadaşlarının biraz hasta olduğu için bahçeye inmediğini haber verdi.

Genç kadın üzüntü ile merdivenleri çıkarken, artık geniş pencerelerden görülen Çamlimanının uysal denizine bakmak bile istemiyordu.

Genç hasta, Behirenin çok sevgili arkadaşlarından biri idi. Aralarında sıkı bir bağlılık vardı. Bu bağlılık, kuvvetini içli bir hatıradan alıyordu. Mektep arkadaşı idiler. Refia, çok iyi bir gençle tanışmıştı. Sevgileri günden güne hızını arttıran bir alev halinde benliklerini sarınca, nişanla nikâhlarını bir arada yapmışlardı. Düğün hazırlıkları ile uğraştıkları sırada genç adam birdenbire hastalanmıştı. Bir iki aylık sürekli ıstırap ve tedaviden sonra gözlerini sevdiği kızın kollarında kapamıştı.

Refia, ölümün pek vakitsiz elinden alıp götürdüğü sevgili erkeği kaybettiği dakikada Behireyi düşünmüş, gecesinin sabahında ona koş... ıstırap külçesi halinde kolla... mıştı.

Hıçkırır, ağlar, kendini yer... vururken onu ancak susturab... dine getiren Behirenin sesi o...

Refianın, sevgili ölüsünü, ... nede onun yerine son defa ... görmüş, açık kalan gözlerine ... arkadaşı için bütün hüznü ... ile bakmıştı. Bu ölüm, çok ... canlı ve zeki bir kız olan R... rinde müthiş bir aksülâmel ... çok geçmeden yatağa düşürmü...

İşte yıllar vardı ki, göğsün... ta olan arkadaşı, tatillerini ... yomlarda geçiriyor, çalıştığı ... esaslı bir tedavi ile yaşıyordu.

Onu, beyaz karyolasında ate... de uzanmış görünce, kalbin... bir yanıklık duydu. Dışarıd... heyecanı, hareketi, sevinci ve... ile hayat kaynıyordu. Hasta... olduğu için serbesttiler. Çam... de, asfaltta, deniz kıyısında ke... görmeğe gelenlerle dolaşıyorla...

O, Heybelinin şiirli denizi... ların rüyasını dağıtmaktan ü... sularda kayıp giden kotralara ... bakıyordu. Bir an bu yerlerin ... düşündü. Büyükadanın ışıkları ... gun akşamlarda kendilerine ka... müzik seslerine dalarak geçen ... gözönüne getirdi. Ruhu tırmal... oluyordu. O kadar sararmıştı k... rinin içine bakan kocası, onun ... fırtınası geçirdiğini anlamakta... medi.

— Vapur vakti geldi Behire...

— Bir vapur sonraya kalın...

— Gecikmez miyiz? Üşü... korkuyorum da...

Behire, arkadaşının ateşli ... buz gibi soğuyan avuçlarının ... aldı :

— Artık iyileş Refia. Biraz ... ediyorsun diyeceğim geliyor. ... telkin yap. İyiyim, sıhhatteyim ... yim kalmadı de... Göreceksin, ... yatın çabucak yerine gelecek.

O, ümitsizlikle güldü :

— Artık yetişir çektikleri... hep, ya hiç diyorum. Böyle ya... sürünmek denir.

— Biraz ateşin yükseldiği ... binsin. Bu gün senin hastalığın... nezle dergesine inmiştir. B... temiz hava, iyi bir dinlenme ... kökünden hallediyor. Beni örne... sene Refia. Bundan dört b... evvel benden korktuklarınızı a... tirsene...

— Ameliyattan korkuyor... taraftan da istiyorum. Ya bi... olacağım. Ya da...

Dudaklarını elemle bükerek ilâve :

— İkisi de kurtuluş benim için...

— Sen herşeyi izam ediyorsun. Bu kü yalnızlığının tesirile olsa gerek. nlar, iç âlemlerini uzun uzun din-eğe kalkışırlarsa, inan ki ruhlarında ük bir kıyamet olur. Fazla düşün-nek, derinlere dalmamak müsterih manın birinci şartıdır.

Sonra, şuradan buradan konuşarak dilerine verilen müsaade saati bi-eye kadar onu avutmağa çalıştılar.

Bahri, gelirken dönüşte Çamlimanı-nmeği kararlaştırdıkları için, kapının nde tereddüde düşen karısının ko-a girdi. Yavaş yavaş yürümeğe baş-lar. Behire, etraftan çekinmese yol unda bir yere oturacak, sesi çıktığı ar haykırıp ağlıyacaktı. İçinde derin yeis uyanmıştı. Dünyayı simsiyah üyordu. Kendi hastalığı, bir zaman-başkalarına da bulaşacak diye binbir a ile geçirdiği yıllar, mendilinde ilk lekesini gördüğü gün, ateş.. öksü-, iştahsızlık, uykusuzluk bir elem kası halinde ruhunu sarıyor; kendini rar ömrünün o karanlık âlemine miş sanıyordu.

Bahri, gün geçtikçe ileriliyen fen-, bugünkü doktorların kudretinden, taların çoğuna şifa kaynağı olan atoryomlardan bahsediyor, üstlerine len siyah örtüyü çekip atmak isti-du.

Vapura yerleştikleri zaman, genç ın bir köşeye büzüldü. Bakışları amen göklerde, gayri ihtiyarî leylek-aradı. Güneşin kuvvetli ışığı altın-pırıl pırıl yanan kanatları, incecik utları, kızıllığını boşluklarda gizli-kanatlarının tıkırtısı bütün bir mazi rası halinde dağılıp gitmişti.

* *

Bir bahar sabahı ilk leyleği bahçe-nde kahvaltı ederlerken gördüler. şiki evin damı üstünde geçen yıldan n eski yuvaya yerleşmeğe çalışıyor-Sevinçle onu selâmladılar. Leylek-e beraber kırlara dağılan koku, renk, ve ses daha bir mevsim onlara ma ihtirasını aşıladı.

O yıl leyleklerin gidişini göremedi-Çünkü genç kadın başını göklere remiyecek kadar meşguldü. Mini-i bir yolcu bekliyorlardı.

İkinci bahar, leyleklerin gelişini genç ısa, yatağında kutluladı. Pembe ipek-içinde uzanmış, yavrusunu kollarına ıştı. O kadar mesutlardı ki... Akşamın a karanlığı içinde gönüllerinin dilek-ni göklere duyuran leylek tıkırtıla-, kalplerinin engin sevinci içinde lediler.

O yıl leyleklerin dönüşünde genç anne yavrusunun karyolası başında idi. Leyleğin attığı yavruyu düşünüyordu.

Refia, çok iyi bir gençle tanışmıştı. Sevgileri günden güne hızını arttıran bir alev halinde benliklerini sarınca, nişanla nikâhlarını bir arada yapmışlardı.

Üçüncü yıl leyleklerin gelişi yuvadaki durgunluğu sarsamadı. Genç kadın hasta idi. Çocuğunu bile göğsüne bastırması yasak edilmişti. Kışın kocası, sevdiği kadını kollarına alarak sıcak memleketlere götürmüştü. Leyleklerin her yaz sonu akın ettikleri sıcak ülkelere... Fakat olmadı, hasta günden güne sararıp soldu. Ve nihayet bir gece :

— Beni çocuğumdan ayırdıkça iyi olacağımı sanmayın diye feryat etti.

Bahri, gönlüne, dökülen yaşlar içinde karısını evine getirdi.

Leylekler geldi. Kanatlarının altında yine her zamanki gibi mevsimin sıcağını taşıyarak. Çerden çöpten yuvalarında hayat uyandı. Gittiler, geldiler, hazırlandılar, yavru çıkardılar. Ve yine bir gün hep birden, uçsuz bucaksız tarlalarda toplanarak ezelî yolculuklarına çıktılar.

Artık hasta büsbütün ağırlaşmıştı. Leyleklerin gidişini pencerenin arkasından seyretti. Bakışlarında kadere esir olan varlığının hüznü vardı :

— Yine gittiler Bahri!...

— Yine dönecekler sevgilim.

— Dönecekler. Fakat ben göremiyeceğim.

— Niçin böyle söylüyorsun? Bir zamanlar Refiaya söylediklerini unuttun mu? Bak o nasıl iyi oldu. Sen de kurtulacaksın. Henüz zayıftın. Çocuğumuz seni yordu. Doktorları dinleyip onu aldırsaydın, bu acıları hiç çekmiyeçektin yavrum. Fakat hepsi geçecek.

Genç kadın dudaklarını büktü. Çürümüş gözkapakları, bakışlarının yesi üstüne kapandı. Ve o yıl dönen leylekler, genç adamı gözlerinde yaşlarla buldular.

O, ömrünü minimini bir başla, taptaze bir mezara bağlamaktan gelen bir hüzün içinde ne leyleklerin gelişine sevinebildi, ne dönüşlerini düşündü.

Her yıl böyle olacaktı. Baharla beraber gelecekler, ve biten güzel mevsimin sonunda yine ışığa, sıcağa ve aşka doğru gideceklerdi.

Ama öteki... Bir kalp dolusu hatıra bırakan sevgili kadın, bir daha göklere bakarak onları görmiyecekti. Kendisini ve o kadar çok sevdiği yavrusunu göremiyeceği gibi...

İSTANBULUN YİRMİ DÖRT KAPISI

Yazan : SAİT KESLER

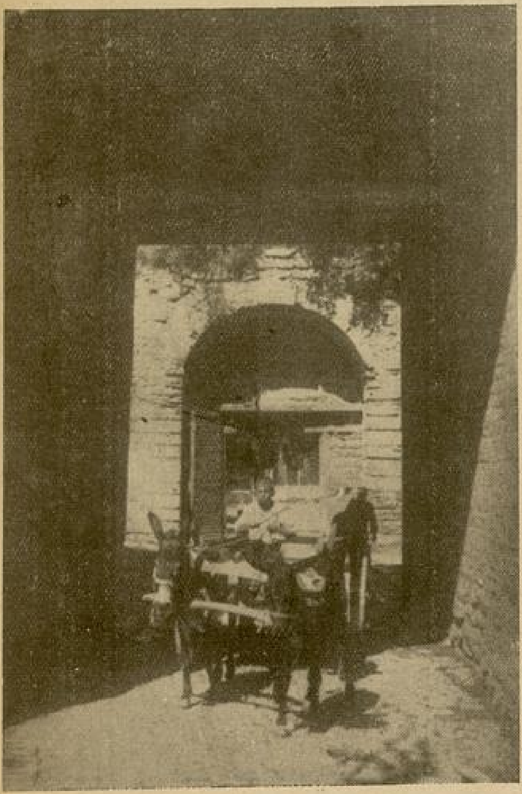

Yedi arslanlı kapıdan henüz geçmiştik ki, kapının üstündeki üç büyük kaya hey'etile çöküverdi.

— İkindi sularıydı. Birden bir kasırga koptu. Tozdan, dumandan ferman okunmuyordu. Herkes şehre kaçmıya başladı. Yedi arslanlı kapıdan henüz geçmiştik ki, kapının üstündeki üç büyük kaya hey'etile çöküverdi.

Tam bir hafta şehre girmek imkânı bulunamadı. Davutpaşa, münzevi, Rami kışlasındaki askerler ekmeksiz kaldı, Maltepe hastahanesinin doktorları gidip gelemedi.

Neyse askerler günlerce uğraştılar da kapıyı temizlediler, geçit açtılar. Davutpaşadaki askeri fırında bu vak'a üzerine yapıldı.

Koca ihtiyar, büyük çınarın gölgesine serilen hasıra yaslanmış, 1894 zelzelesini anlatıyordu. Yedi arslanlı kapı diye tarif ettiği kapı da şimdiki Topkapı idi. İhtiyar:

— Bu kapı, diyordu. İstanbulun yirmi dört kapısının en şereflisi idi. Fatih otağını burada kurmuş, İstanbula buradan girmişti. Onun için şehre başka kapıdan sancak girmezdi. Asker selâmlığa giderken, Rami, Münzevi ve Davutpaşa kışlasındaki alaylar sancaklariyle, muzikalarıyle mutlaka bu meydanda toplanırlar, bu kapıdan içeri girerlerdi. Buraya Sancak kapısı denirdi.

Bahs zelzeleden kapılara intikal etti. İhtiyar basit bir adamdı, fakat ömrünü semtinin bilgiç geçinenleri ile sohbet ede ede geçirdiği için, anlattıkları da pek kitaba uymaz şeyler değildi. Maamafih o, dinlediği tarihî menkabelere kocakarı tandırnamelerini de katıyor, her hikâyeyi kendi zevkine uydurarak ve etrafına topladığı gençlere — : Bu yaşa geldik ama... boş değiliz, çok gördük, çok dinledik diye bilgiçlik satarak anlatıyordu.

İstanbulun yirmi dört kapısını da şöyle sayıyordu :

— Bu kapılar, Marmaradan başlayıp şehri fırdolayı çeviren kale duvarlarının biricik geçit yerleri idi. Akşam oldu da kapılar kapandı mıydı, artık şehre kuş uçmazdı. Yalnız yedi arslanlı kapıda piyadeler için bir küçük kapı daha vardı. Burada pazpandlar (bekçi) durur, gelen yolcunun haline, kalıbına bakarlar, şehre girmesine müsaade ederlerse yolcu şehre girebilirdi. Yoksa mezarlıkta sabahlardı.

İlkönce Dabakhane kapısı kapanırdı. Yaldızkapı zaten kapalı idi. Yedikule kapısı, Mevvilehane kapısı, Silivrikapı, kapı, Ayvansaray kapısı, Cibali kapandıktan sonra bir daha geçit v lerdi. Yalnız Topkapı ile Edirnek çit verirdi. Geri kalan kapılar za pılıktan çıkmıştı.

Yedikule kapısından sonra Bel pısı gelir, Balatkapısı, Fenerkapısı, kapı, Unkapanı kapısı, Ayazmakapı dunkapı, Zindankapı, Bahçekapı, D pı, Ahırkapı, Çatladıkapı, Kumka kapı hep örtülürlerdi. Bahçekapı kapısı da derlerdi. Burada gümrük Edirnekapısı da gümrük kapısı idi onun gümrüğü Karagümrükte idi. oranın adı, Karagümrük değil, «K rüğü» dür. Denizgümrüğü Çıfıtkap ragümrüğü de Edirnekapısı idi.

İhtiyar, yirmi dört kapıyı tam Silivrikapı ile Belgratkapısı ara aralık kapıyı, Ayakiryaki kapısı Sulukule kapısını, Belâkerne Kalikarya kapısını ve daha bunlar kapıları inkâr ediyordu ki bunların yukarıdaki kapılar kadar tutuyord

— O sizin saydıklarınız kap Mazgal delikleri, diyordu. Bu Bay deresi burada Sulukuleden geçer,

Yedisinden yetmişine kadar hepsi zevk ehli, keyif ehli, hepsi girizci.

dökülürdü. Eskiden vakıt vakıt taşar, dibindeki hendeklerin üzerinden aşar, lardan içeri girermiş. O zaman dereyi zlemek için bu mazgalları açarlar, suburalardan şehre alıp sokakların alaki lâğımlardan denize akıtırlarmış. Hem bunlar kapı olsa, şairler yazmaz dı? Bak, şairler kapıları nasıl sayıyorlar:

Yedikuleden arşın arşın uzak ol,
Belgrat kapısından Boğaziçini ara bul!
Silivrikapısında er ol, olma kul,
Mevlânekapılılar ne hikmettir artmazlar!

*

Topkapıya bir selâm ver, geç öte..
Edirnekapılılarla durma ülfete!
Eğrikapı hiç gelemez fırkate,
Ayvansaraylılar gece gündüz yatmazlar!

*

Balatlılar bir kendilerin bilir,
Fenerlilerin sırrı içinde kalır!
Ayakapılılar derindir, bu sırrı bilir..
Cibalide yatanlar bir daha da kalkmazlar!

İhtiyar devam edecek, biz de bu uydurtarih hikâyesini tatlı tatlı dinleyecek. Fakat zevzek bir arkadaş hiç te münasebeti yokken..

— Neye? deyiverdi ve bahs de bir başmasala geçti. Çünkü ihtiyar, ihtiyarlığa rağmen yük altında kalmıya razı oor, fakat lâf altında kalmıyordu.

— Neye olacak dedi, Cibalikapı dualar da ondan. Ve anlatmıya başladı:

— Oranın adı Cibali değil, Cübbü Ali Sultan Eyüple beraber İstanbula gelen sahabelerden Ali isminde biri nasılsa burada esir kalmış. Kâfirler de bu adamı çok sevmişler, ona hürmet, riayet etmişler. Ali, bulunduğu yerde bir kuyu kazmış, Araplar kuyuya cüb derler. Kuyuyu Ali kazdığı için de bu semte Alinin Kuyusu manasına gelen Cübbü Ali ismini verirlermiş.

Fatih İstanbulu zapta geldiği zaman bu Ali Sahabe, kale duvarının üzerine çıkmış, duvara ata biner gibi binmiş, ve Fatihin toplarının savurduğu gülleleri avuçlarıyle havadan yakalayıp yakalayıp:

—Dokunma gâvurcuklarımal diye kazdığı kuyuya atmıya başlamış. Fatih bakmış ki Ali Sahabe bu duvardan inmedikçe kaleyi delmenin imkânı yok, toplarını başka tarafa çekip götürmüş, nihayet şehre şimdiki Sulukule kapısından girmiş.

Ali Sahabe de:

— Burada oturanlar kalkmazlar. Allah onları kaldırmasın, diye dua etmiş. Cübbü Ali de o zamandanberi halk dilinde Cibali olmuş.

— Ya Mevlânekapılılar neye artmazlar, Ayvansaraylılar neye yatmazlarmış?

— Mevlânekapının içi eskiden cami imiş. Minaresinin yeri halâ durur. Fakat camide imamla müezzinden başka cemaat olmaz, bir türlü namaz kılınmazmış. Bir gün imamın canı sıkılmış:

— Buranın halkı da bu camiin cemaatı gibi artmasın, diye dua etmiş.

Gel zaman git zaman cami yıkılmış, ankazından bile eser kalmamış, fakat imamın bedduası hükmünü sürmüş, gitmiş, Mevlânekapılıların nesli bir türlü artmamış. Bugün bile her yerde küme küme çocuk görürsünüz, Mevlânekapıda kırk yaşından genç bir Allahın kuluna rastlamazsınız.

Ayvansaraylılara gelince, onların yatmaması kadar tabiî ne olabilir? Yedisinden yetmişine kadar hepsi zevk ehli, keyif ehli, hepsi girizci. Vur patlasın, çal oynasın, düğünden düğüne, kına gecesinden kına gecesine, eğlentiden eğlentiye taşınıp dururlar. Çalıp oynamaktan vakit bulamazlar ki yatsınlar.

Bu kapılar destanı çok uzun ama hepsi benim aklımda değil. Şairler her kapı üzerine bir mani düzmüşler. Topkapı için de destan yazmışlar.

Cübbü Ali de o zamandanberi halk dilinde Cibali olmuş.

Topkapı eskiden hep âyan, vüzera yeri idi. Beyler, paşalar, ağalar, reayanın zenginleri hep burada otururlardı. Eh.. zaman herşeyi silip süpürdü. Topkapı da rağbetten düştü. Bu uğursuzluğu kapıdaki yedi arslandan üçünün kafasının kırılmış, arslanların çift kalmış olmasına hamledenler var. Tılısımı beşe kadar tek arslan üzerine yapılmış. Arslanlardan üçünün kafası kırılıp ta dört arslan kalınca kapının uğru kaçmış.

İhtiyar, müddeasasını isbat gayretine düşmüş, değneğine dayana dayana yaslandığı yerde doğrulmuştu.

— Gelin de, dedi, size arslanların bulunduğu yeri göstereyim.

Hepimiz de Topkapılı idik. Hergün de en az iki defa bu kapıdan girip çıkıyor, Fatihin Ürbene yaptırdığı topların şehre attığı güllelerle süslenmiş olan bu kapıyı bütün çizgilerine kadar biliyorduk, fakat bahsedilen yedi arslanı görmemiştik. Bunun için de ihtiyarın bize anlattığı tatlı masala bir de yedi arslan hikâyesi kattığına kaildik.

Fakat lâf ebesi ihtiyar, bize yanıldığımızı gösterdi. Kapının methali ile mahreci ortasına gelince değneğine dayanıp durdu. Kale bedeninin ortasında gayet mahirane işlenmiş ve her arslan kafasını ayrı ayrı tecessüm ettirmiş büyük bir mermeri işaret ederek:

— İşte, dedi, üçünün kafası kopmuş, yedi arslan. Eğer bu kırılmış üç kafayı yeniden işlemek imkânı bulunursa, uğur tılısımı yeniden hükmü icra edecek. Yoksa siz, Topkapının bizim gördüğümüz mesut devirlerini göremiyeceksiniz.

— Mevlânekapının içi eskiden cami imiş

BİR DAMLA RAKIN

Hatırası

No. 2

Yazan : NACİ SADU

Bunların aileleri de hesaba katılırsa, memleketin yarısını biz besliyoruz demektir.

Hattâ biz, zabıta memurlarının bile veliyünimeti sayılırız. Biz olmasaydık, kazalar, kavgalar olur muydu; onlara bol bol iş çıkar mıydı?

Hem şu kadınlardan çoğu bile erkekleri, bizim sayemizde ele geçiriyorlar. Biz, erkeklerin gözlerini karartmasaydık, çirkin kadınlar müşteri bulabilir miydi?

Bizim delâletimiz, şafaatimiz, tahrikimiz, tesirimiz olmasaydı, insanların, ne heyecanları, ne neşeleri, ne cesaretleri, ne cömertlikleri, hattâ ne de musikileri kalırdı.

Bizim girmediğimiz, bulunmadığımız yerlerde verilen konserlerin ağlanacak halinden, tenhalığından şikâyet eden kendileri değil miydi?

Bütün bunları düşündükçe bize:

— Zıkkım! diyen şu nankör şıllığa büsbütün içerliyorum. Dilerim Bakûsten rakı onlara, hakikaten zıkkım olsun!

***

— 4 —

Dün gece uğradığım feci hakaret, bana öğretti ki erkekler de, kadınlardan daha hırlı mahlûklar değildirler.

İnsan değil mi? Kadını da, erkeği de, genci de, ihtiyarı da, fakiri de, zengini de bir: al birini, vur, öbrüne!..

Dün gece, garson bizim şişeyi kavrayınca, hepimiz heyecandan sapır sapır titremiye başlmamıştık.

Bizi evvelâ, beyaz bir dolaba soktular. Bu dolabın içerisi, meyhane sahibinin suratı kadar soğuktu. Hepimiz, tirtir titriyerek biribirimize sarılmış, donmak korkusuyle bembeyaz kesilmiştik. Dolapta bulunduğumuz sırada, arkadaşlardan birisi beni telâşla dürttü ve:

"— Bak... Dedi... Şu yanımızdaki tabağın içine bak!

Gösterdiği tabağın içine baktım ve sordum:

"— Ne var?

"— Tanıyamadın mı?

"— Hayır...

"— Yazık sana kız!... Üzüm değil mi onlar? Biz onun kerimeleri değil miyiz? "Üzüm Kızı„ anasını tanımaz mı?

Üzüm salkımları bana büyük bir heyecan vermişti: Çünkü annemizi, ömrümde ilk defa görüyordum. Ona daha ilk bakışta iyice ısınmış, hürmetle karışık derin bir sevgi duymuştum. Fakat onu doya doya seyretmeme imkân kalmadı. İçinde bulunduğumuz dolabın kapağı açıldı ve garson bizim şişeyi alıp, büyük bir tepsinin içine koydu. Soğuktan kurtulup biraz kendime gelince, etrafıma bakındım. Tepside, tanımadığım bazı şişeler de vardı. Görgülü bir arkadaşa sordum:

"— Bunlar kim?

O, gördüğüm yabancı şişeleri bana birer birer tanıttı:

"— Şu, "Taşdelen„ kılığına girmiş olan sahtekâr sürtüğün adı "Terkos„ tur. Sulu, arsız, yüzsüz bir şeydir. Bütün nefretimize rağmen, daima yanımıza sokulur, hattâ içimize karışır.

Onun yanında gördüğün koyu esmer renkli, tıknaz nesnenin ismi "Bira„ dır. O da aklı sıra bizimle boy ölçüşmeye yeltenir. Fakat insanların, onları içlerine almalarile defetmeleri bir olur. Bira, insan vücudunda bir türlü dikiş tutturamaz. Çünkü kadın gibi mütehassis olduğu için, içlerine girergirmez, derhal insanların en mahrem taraflarına sokulur ve cezasını bulur.

Şu köşede gördüğün kurtlu kaşar peynirile, bayat börek te Biranın maiyetidir.

Diğerleri, yani, şu domates, peynir, kavun da bizimle beraber geliyorlar!..

Üzerine boşaltılacağımız masaya yaklaştığımız zaman, heyecanımız büsbütün artmıştı. Tepsinin içinde, ameliyat edilecekmiş gibi, şıngır şıngır titriyorduk.

Davet edildiğimiz masanın baş köşesinde, dazlak kafalı, sarkık yanaklı, iri göbekli bir adam oturuyordu. İki yanında iki kadın vardı. Südü bozuk herif bizi görür görmez, garsona çıkışmasın mı?

Biçare adama:

— Sersem! dedi... Senden Bahçe rakısı istiyen kim? Bunu götür de, bir tane "Kulüp„ getir.

Kadınlardan birisi de söze karışıp:

— Ben, dedi, Şampanya Arkadaşım Bira içer... Biz üzüm getirsin!

Biraların ve diğer şişelerin ne hale girdiğimizi bilmiyor hırsımdan bayılmışım. Garson götürürken, bütün şişeler ve kovulduğumuzu anlamış ta biz bizimle eğleniyor sandım. O aralık intihara bile niyetle kendimizi tepsiden aşağıya kat garson atik davranıp, düşmeden yakaladı.

Az evvel içinden çıkarıld lapta bize yer kalmamıştı. Bi eski rafımıza yerleştirdiler. O Kulüple, züppe Şampanyanın den bize nisbet yapar gibi k bara geçip te, kovulduğumu gidişlerini, şişemiz kırılınca unutmıyacağım! Onların b tepsinin içinde zavallı ann vardı, bizim uğradığımız h biçareyi de üzmüş, ezmiş, b

Nitekim, küstah masa s görür gömez yüzünü buruştu sona:

— Sersem herif dedi, üzümleri yutturmıya kalkışma mıyor musun?

Ve böyle söyliyerek, ko tabağının içine çocuk gibi olan zavallı anneciğimizi, saç kaladığı gibi yere fırlattı!

Annemizin yere çarpıp i tesbih gibi paralanışı, dağılı lar altında ezilişi hepimize, kendi uğradığımız ağır hak unutturmuştu.

O ande hepimiz; yanındak birde:

"— Beni rakı tutamaz!„

"— Rakı bana birşey yap

Diye böbürlenen o küsta mızın intikamını almıya ahd

***

— 5 —

İlk zamanlar, ikamet etti tan çok memnunduk. Otur yerden herkesi, herşeyi gör konuşulanı duymak hoşum yordu.

akat yavaş yavaş, yerimizden sö- ıya başlamıştık.
ele dün geceki korkunç hadiseden a, bu raf bize, anamızı saçından p fırlatan o dazlak kafalı herif kanefret veriyor. Bizi böyle, elâlemin i önünde bıraktığı için, gazino sane düşman kesildik.
elen, geçen, bize bakıyor. Yakasız, ısız serserilerin gözleri üzerimizde. imize ayrı ayrı göz süzenlerin, bıyık ınların bini bir paraya!...
Tıpkı, fena evlerin kapılarına otu-ta adam ayartan kötü kadınlara dük.
Başımızda umumhane maması gibi ışan garsonlar da olmasa, gözleri armış olan bu serseriler, bizi tıpkı ces kızları gibi kaçıracaklar.
Doğrusu, bu vaziyete düşmek, hezin namusumuza dokunuyor.
Nihayet, dün gece, korktuğumuz ımıza geldi:
Bir serseri yedi şişe bira içtikten ra bize göz koydu:
"— İlle rakı isterim! diye tutturdu.
Garsonların biribirlerine söyledikle-e göre, o şırfıntı "Bira„ lar, metesiz heriften kendi paralarını alamalar. Ve metelik koparamamanın siyle, yabanın serserisini kışkırtıp, ım üzerimize saldırmışlar.
Kokoz herif, önüne dikilen garson- ı ite kaka, üzerimize hücum etti. O dar kişinin içinde bize alenen tecaze yeltendi. Korkumuzdan az kalsın amız patlıyacaktı. Bereket, polisler n zamanında yetiştiler de, herifi yapaça sürükleyip götürdüler. Yoksa, ımız, namusumuz iki paralık olacaktı.
heyecanla, hepimiz, sapsarı kesilmi-. Fakat rakı ruhundan anlamıyan şef rson, sararışımızın hakikî sebebini zemedi. Ve garsonlardan birine biz- i göstererek:
"— Bana bak... dedi... Bu rakılara ındüzleri güneş vuruyor galiba... epsi de, beyaz şarap gibi sapsarı kemişler. Güneş görmiyen bir yere rleştir bunları!..
Bizim, güneşten sarardığımıza o alık rson da inanmıştı. Hepimizi kucakyıp başka bir rafa yerleştirdi.
Yeni rafımız, eski yerimiz kadar önünde değil. Vakıa, buradan, meymenin ancak bir kısmını görebiliyoruz. kat biz bundan müşteki değiliz. Şeyn görsün musibetlerin suratlarını...
Biz, göz kırpan, bıyık buran serseerden kurtulduk ya, kâfi!..
Şimdi, bütün emelimiz, o, anamıza akaret eden dazlak kafalı hımbılın ofrasına düşmek. Eğer tesadüf yardım der de, bu emelimize kavuşursak, hefin dazlak kafasını, o gece karılara marladığı züppe Şampanyanın tıpası bi patlatacağız!

***

Şu anda, hayatımın en büyük saadetini tadıyorum. Çünkü tam 28000 damla, o dazlak kafalı herifin beynine girmiş bulunuyoruz.

Bu gece bizi, o herifin kafasına düşüren harikulâde tesadüfü bir türlü unutamıyorum.

Adamın oturduğu masa, bizim yerimizden görünüyordu.

Yanında yine o iki şıllık vardı.

Hımbıl, garsondan rakı isteyince, hepimiz ümide düşmüştük. Çünkü şişemiz rafın en ön kısmında duruyordu. Onun masasına götürülmenin bize kısmet olacağı muhakkaktı. Fakat tam bizim ümide, sevince kapıldığımız sırada, kör olası adam garsona:

— Bana bak... Sakın geçen seferki gibi yine "Bahçe Rakısı„ getirme... "Kulüp„ istiyorum! demez mi?

Hırsımızdan, az kalsın, şişemizi çatlatacaktık.

Herifin bu ihtarına rağmen, garson gelip bizim şişeyi alınca, hepimiz, hayret ve merakla biribirimize baktık.

Yoksa garson, adamın ne istediğini, ne söylediğini anlıyamamış mıydı? Onun bu gafleti yüzünden biz ikinci defa sofradan koğulacak, hakarete mi uğrıyacaktık?

Çok geçmeden iş anlaşıldı: meğer meyhanede, "Kulüp„ rakısı kalmamış. Açık göz garson, bizi, şişemizden çıkarıp, boş bir "Kulüp„ şişesine doldurdu. Şişenin ağzını da meharetle tıkadı.

Bu suretle, hem dazlak kafalı enayinin arzusu, hem de bizim istediğimiz yerine gelmiş oluyordu.

Bu tesadüf, hepimizi o kadar sevindirmişti ki, mümkün olsaydı, "keramet sahibi„ gibi görünen garsonu şapur şupur öpecektik.

Tepsiye bindiğimiz zaman, neşe içinde fıkırdıyan damlalara:

"— Arkadaşlar... dedim... Şimdi, hafifliğin sırası değil. Vazife başına gidiyoruz. Herşeyden evvel, "tebdili kıyafet„ etmiş vaziyette bulunduğumuzu çaktırmamamız lâzım. Şu anda, "Kulüp„ şişesine girmiş bulunuyoruz. Bu yaldızlı şişenin içinde, saraya girmiş birer fukara gibi iğreti durmıyalım. Kulüp rakısının bizden beş derece üstün görünüşü, kendisini pahalı satışındandır.

Şimdi evvelâ herşeyin pahalısından, yaldızlısından hoşlanan alık insanlara isbat edeceğiz ki, bizim, Kulüp rakısından aşağı kalır tek damlamız yoktur.

Sonra, hımbılın beynine ilk girecek olan arkadaşların, küçük bir sızıltı, patırdı bile çıkarmamaları lâzımdır. Hattâ herife iyice neşe vermeli, dalkavukluk etmeli, hoş görünmeli, hiç dokunmamalıyız ki, bizden bıkmasın; hepimizi içsin!

Yoksa, şişeyi yarıda bırakır. Ve bir çoklarımız, herifin beynini işgal etmek ve intikam almak lezzetinden mahrum kalırız!

Dazlak kafalının masasına geldiğimiz zaman, bütün arkadaşlar, bu tekliflerimi kabul etmiş bulunuyorlardı. Hepimiz, her halimizle, usta birer aktris gibi, Kulüp rakısını taklit ediyorduk. Herifin ilk kadehi yuvarlar yuvarlamaz:

"— Nefis rakı! demesinden de, rolümüzde muvaffak olduğumuz belliydi!

On, on beş dakika sonra, herifin gözleri parlamıya başladı. O, kahkahaları ardarda savururken, arkadaşlardan birisi:

"— Çocuklar... dedi... Bizimkiler, içerideki vazifelerini de iyi beceriyorlar.... „

Gafil mendeburun, kendisini bekliyen akıbetin zerre kadar haberi yoktu. Bizim arkadaşları kadehlere bindirip bindirip sevkediyordu. Ben, en son sevkedilen damlalar arasındaydım.

Bel'umdan geçtik. Mer'i yollarını aştık. Mideye girdik. Ve nihayet ince bağırsaklardan damar isimli kızıl tünele daldık.

Kızıl katarımız, beyin istasyonundan bir ekispres hızıyle geçerken, hepimiz birer birer yere atladık. Oraya, bizden evvel varmış olan arkadaşlar, hepimizi, sonsuz bir neşe içinde karşıladılar. Napolyon bile bir zafer dönüşü Pariste, bu kadar büyük ve candan tezahüratla istikbal edilmemiştir, diyebilirim!

28000 damla, muazzam bir tabur haline girerek, istasyondan çıktık ve ilerilemğe başladık.

Habeşistan çöllerinde ilerliyen İtalyan kıtaları gibi, hiçbir mukavemete maruz kalmıyorduk. Yollarda, "fikir„, "nükte„ isimli bir kuru kalabalıktan başka kimseler yok.

Beynin, kumanda ve rasat merkezi şuurmuş. Oraya yaklaştığımız zaman, arkadaşlardan birisi kumanda verdi.

Hep birden ileriye doğru saldırdık. Karşımıza cılız, hasta birisi çıktı. Bizi durdurmıya kalkıştı:

"— Ben iradeyim!„ dedi. Ve hücumumuzu kırmak istedi. Kısa bir mücadeleden sonra iradeyi yere serdik.

Ondan sonra, "mantık„, adında bir zıpırla karşılaştık. Şuurun kapıcısı olduğunu söyliyen bu biçare de, kalabalık kuvvetimizi görünce, korkusundan bayıldı.

Mantığın, bayılırken:

"— İmdat... diye avaz avaz bağırması üzerine koşa koşa karşımıza dikilen "şuur„ hakikaten kuvvetli ve kurnaz bir mahlûktu. Yenileceğini anlayınca, döğüşmiye kalkışmadı. Ve bize bilâtereddüt teslim oldu:

— Arkası 27 inci sayfada —

UCUZ MESKEN MESELE

Yazan :

KADRİ OĞUZ

Evlenme sözü, ecdadımızın daha göçebe hayatı yaşadıkları zamandan kalma bir sözdür ki.. ev bark sahibi olmanın sosyal kıymetini bundan daha canlı bir surette ifade eden bir kelimeye hiçbir lisanda tesadüf edilmez.

Eski Türkler oğullarını ve kızlarını evlendirdikleri zaman birer çadır kurar, ve yeni evlenen çiftleri bu çadırlara yerleştirirlermiş. İşte lisanımızda erkek ve kadının hayatlarını birleştirmesine «Evlenme» demek buradan kalmıştır.

Bu kısa mukaddeme ezeldenberi hür yaşamağa alışmış olan Türkün, aile hayatındaki hürriyet ve istiklâline de ne büyük bir kıymet verdiğini ve bir evin, Türkün nazarında ifade ettiği manayı tebarüz ettirmeğe kâfidir.

***

Evlerin çoğalması, bugünkü hayatın ihtiyaçlarını karşılıyacak surette inşası medenî ve içtimaî olduğu kadar imar bakımından da büyük bir ehemmiyeti haizdir. Emperyalist bir zihniyetle uzun asırlar anavatanı bir tarafa bırakarak bütün imar faaliyetini, zaptettikleri yabancı memleketlerde sarfeden eski ve köhne Osmanlı imparatorluğunun en büyük hata, en büyük ihmal ve teseyyüplerinden biri de budur. Bunun içindir ki Cumhuriyet idaresi kurulduğu zaman Türkün öz vatanı bir yığın harabeden farksızdı. Ne şehirlerimiz şehir, ne kasabalarımız kasaba, ne köylerimiz köy ve ne de yollarımız yoldu. Hepsi bozuk, hepsi eski, hepsi viran ve işe yaramıyacak bir halde idi.

Yeni Türkiye, Osmanlı saltanatından tevarüs ettiği anavatanda maddî, manevî bütün eskilikleri yıkarak yerlerine yenilerini kurarken en çok uğraştıran, en çok maddî fedakârlıklar istiyen işlerden birile karşılaştı: Memleketin imarı!. Ve bu, ufak-tefek tedbirlerle halledilecek bir iş değildi. Bir yurdun yeni baştan imarı demek, doğrudan doğruya paraya taallûk eden ve binaenaleyh büyük maddî fedakârlıklar istiyen bir dava demektir.

Öyle bir dava ki memleketin kültürü, ticareti, iktisadiyatı, sanayii ve.. herşeyile bağlılığı olan bir dava..

Bununla beraber memleketin imar işlerine -bu kadar çetin bir dava olmasına rağmen- Cumhuriyetin yapıcı ve yaratıcı kolu sayesinde bugün artık başarılmış bir dava nazarıyle bakabiliyoruz. Çünkü Cumhuriyet idaresi uzun asırların meydana getiremediği eserleri on beş yılda kurmuştur ve bu eserler bugün medenî çehrelerile her adım başında yüzümüze gülerek içimizi ferahlatmaktadırlar.

Ancak, bu sahada henüz pek çok noksanlarımız olduğunu da itiraf etmek zorundayız. Memleketin tam manasıyle imarı, bir devlet işi olmakla beraber fert işidir de... Şehir, kasaba, köy ve sayfiye yerlerimizde ev, otel, apartman, pansiyon, dükkân, sinema vesaire inşası bu cümledendir.

Görülüyor ki hem mesken buhranının önüne geçmek ve hem de memleketimizi güzelleştirmek biraz da fertlerin fedakârlıklarına bağlı bir iştir. Bununla beraber devletin bir takım kanunlarla, alacağı pratik tedbirlele fertlerin işini kolaylaştırması ve her sahada olduğu gibi bu sahada da öncülük vazifesini görmesi şarttır. Netekim harp sonu düny[a] tarafında bu böyle olmuştur olmaktadır. Bugün en zengin memleketlerde bile mesken b[uhranının] önüne geçmek için muhtelif tedb[irlere] vurulduğunu; bu tedbirler ve de[vlet tara]fından gösterilen kolaylıklar [sayesinde] fertler ucuz mesken inşa etmek elde etmektedirler.

Misal olarak komşu Balka[n memleketle]rini ele alabiliriz. Bu memleketl[erde] bankalar, kooperatifler ve inşa[at şirket]leri vardır ki birikmiş on para[sı olmayan] kimseler dahi bunların açdıkları [kredilerle] -kazançları nisbetinde- büyük ve[ya küçük] birer ev sahibi olmaktadırlar.

Şöyle ki : Ev sahibi olmak is[teyen] adam, inşaat şirketine veya b[u işle] uğraşan herhangi bir bankaya m[üracaat ederek] bu arzusunu söyler. Banka vey[a şirket] müracaat edenin vaziyetini tetki[k ve tah]kik ettikten sonra arsayı ve i[...] imzasını karşılık tutarak evin te[melini] atmağa yetecek bir parayı kend[isine ikraz] eder. Ev yapan adam, evin te[meli] kurunca tekrar bankaya müra[caat eder] ve birinci katın inşasına yetecek [parayı] istikraz eder.

İkinci kat, çatı, kapı ve pence[re ...] fert bu muameleye tabi tutul[ur ...] yapan adam on para sarfetmede[n ev] sahibi olur, tapusunu alır, ba[nkaya veya] sosyeteye teslim eder ve istikr[az ettiği] parayı muayyen bir faizle yir[mi ...] müddetle borçlanarak zevkine [göre yap]tırdığı evine çoluk çocuğuyle yerleşir.

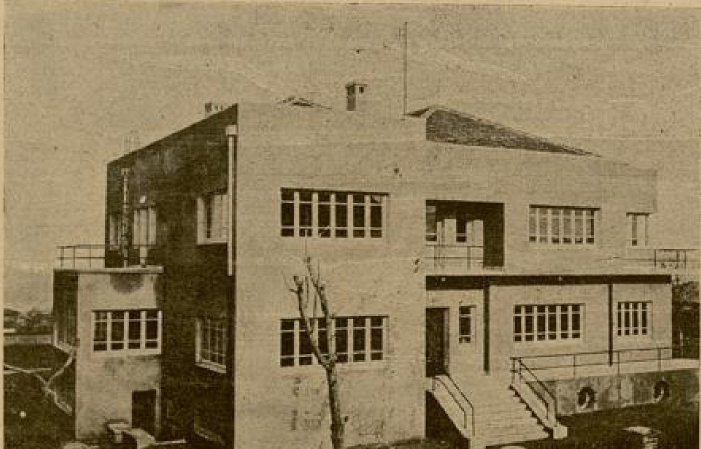

Ve bu eserler bugün medenî çehrelerile her adım başında yüzümüze gülerek içimizi ferahlatmaktadırlar.

Bu pratik tedb[irler] belediyelerin humm[alı faali]yeti sayesindedir k[i] Balkan memleketle[rinde şe]hir, kasaba, köy, sa[y]fiye yerleri bizi[mkinden] çok mamur, çok ileri[dir. Hal]buki bizde dört beş [bin lira] kıymetinde evi ola[n bir a]dam, herhangi bir b[ankadan] ipotek suretile 50 li[ra] istikraz edemez. Ve [...] dendir ki bazı şeh[irlerimiz] hususî vaziyetleri i[...] rak alabildiğine imar [edilir]ken, bazıları da yıkıl[...] müş veya inkişaf et[...] kânlarını elde edeme[...]

Edirne, bunun e[...]

SÖYLİYEN KALBİMDİR

: 26

Yazan : TEVFİK TANYOLAÇ

hl. diyorum.. bilmem ki, bir gün buna hak edebilecek miyim!. Önümde, son- ıar yaprakları gibi kıvrım kıvrım, sap- bir defter var.

Beynimin usaresini ona içirdim. Can- ıp yaşayacak mı dersin ?. Kokusuz bir ek olmasa da, bir gülün başına bir gelik açar mı ?.

Ondan sana birşey anlatayım, bak, le ?

Dertli, başı kesik mermer bir heykel- Bu, bir Etrüsk esirinin muztarip ru- lur ki, halâ, ayaklarında, taşıdığı demir lerin çürük izleri vardır.

Mersin ile Silifke arasındaki harabe- den koparak, bahçe yolcularına katılmış bir yol arkadaşı olmuştur.

Emine, Ayşe genç birer kız ve Ah- t te bir delikanlıdır. Yukarıya adlarını aladıklarım; Yücenin gönlünü hoş etmek bin bir maceralı yola çıkmış, gözleri alı yolculardan sağ kalabilenlerdir.. küleri : Yücenin emaneti olarak göğüs- inde taşıdıkları birer gülü, Yücenin çesine, soldurmadan götürmektir. Ve ar, bu çetin yolda sevdiklerini kaybet- , birçok yıkılışların, sağır edici çatır- rını duydukları hâlde, Yücenin öğütlerile ada duydukları uyanış müziğinin ahen- den ayrılmamışlardır.

Gülün düşmanı çok, bahçenin yolu, suzluk içinde bulunacak bir yoldur.

Kimi, gülün rengini; kimi gülün koku- , kimi de teravetini çalmak ister. Gülü çeye götürmek çok zordur eşim..

Yüce kimdir ?.

Yüce : « — *Bahçeme bir tek gül isterim !.*» diyen ve başına taç olan saçla- rının renginde kalbinin temizliğini taşıyan bir kadındır. Gece ve geceye tapanlar bir yarasa gibi bu başa sokulamazlar.

Yüzünde her zaman solmıyan baharla- rın bakir tebessümünü örneksiz bir çiçek diye sunar.

Gündüzlerle şafakların rüyalarına bü- rünenler, ergen gülümsemelerinin gönüllü pervaneleridirler.

Ebedî gençliğin sırrına ermiş bir yar- dır bu Yüce.

Onu hiç anlatamadım. Ayna, onu sana daha iyi anlatır mı bilmem !.

Ben de onun bir pervanesiyim. Kanat- ları yanmış bir pervane.. alevleri kanat yapıyorum. Fakat onlar da vücudumu yer- de; göklerin hasretile kıvranan sönecek bir aleve döndürdüler.

O, bana bir gül yaprağı bile vermedi.. kanayan sıcak kalbimi onun gülü diye saklıyorum..

«*Bahçeme bir gül isterim !*»

Bu, benim iki aydanberi yazmağa ça- lıştığım bir yazımdır. Ve yukarıya sırala- dığım adlar da kahramanlardan bir kaçını söyler.

Onlar, beni öyle sarstılar ve yordu- lar ki...

Silkdikleri ham bir meyva ağacı olsay- dı, kucakları olgun yemişlerle dolardı.

Kurmuş bir gül fidanı olsaydı; uya- nırdı, tomurcuklanırdı. Tomurcuklar renk ve kokudan kahkahalarla eteklerine dolar, ayaklarına serpilirdi...

Halbuki onlar, beni tartakladıkça, ne olacak bir meyve, ne gül açacak bir to- murcuk buldular bende..

Damarlarım koptu, kalbim paramparça oldu bu sarı defterde. Bir deli gibi kah- kahalarla güldüğüm, boğulan bir hasta gibi bir yudum hava, ve bir kör gibi bir damla ışık diye haykırdığım dakikalar ve saatler beni hiç bırakmadılar...

Ahmetle Eminenin konuşmadan söz söyledikleri demlerdeki billûrlaşmış be- lâgati yakalamak için, zekâm hayalimin ellerinde dikkatten bir ağ oldu.. çırpınan ve gözleri kamaşan, elleri boş dönen bir ağ...

Meyus ve yorgun gözlerle Yücenin yüzüne utanarak baktığım zaman tebessüm- den, o ergen gülümsemelerden başka bir- şey bulamadım. Fakat, yine onlarda zaval- lılığıma acıyan yağmur dolu, semaları ta- şıyan gök bulutlar vardı.

Bu bahçe yolcularının gölgelerine ye- tişmek için koşarken, çok geceler, uykum bana eremedi.

Bu bahçenin hasreti ruhumu öyle ga- rip bir açlıkla doyurdu ki, midemde çıl- dıran açlığın haykırışını, kulaklarımın zarı yırtıldı da duyamadım.

Ve hastalıkla yorgunluk elele verip beni yere serdiği zaman, bahçenin kapı- sında göçen Dertlinin «— beni, bu gire- mediğim bahçenin kapısına ilk basamak taşı yapınız.. Gül getirenlerin ayaklarına sarılan vücudumun parçaları ufalana ufa- lana tarhlarının ufukları içinde dolaşayım» diyen sözlerini işittim.. ve mutlak dinlen- meyi söyliyen doktorun, okşıyan öğüdün- de bir taş katılığı buldum.

Ölüm her yerde.. yazımda da çeşit çeşit ölümler vardır. Benlikçilerin ölümü, şu meşhur klâsik ölüm sembolüdür. Elinde tırpanla can demetlerini biçen bir iskelet.

Yücenin bahçesine bir tek gül götür- mek istiyenlerin ölümü bir sonucu değil, geçilecek bir köprüyü söyler. Netice değil, merhaledir. Ve o, sarışın bir kızdır ki gölümsiyerek gelir ve ecel, elini öpen manolya çiçeğinin içindeki nektardır.

İhtirasları birer koprime yapmak iste- dim. Yazdığım bir eser midir, bir taslak- mıdır, bir hiç mi ? hüküm hayatın, yâni senindir.

Bir sahnede, ayla güneşin denizde yaz- dığı bazı mısralar vardı. Dalgalar onları sahile fısıldıyordu.

Ben, yalnız, bunları nasıl bir hava içinde toplıyabildiğimi yazacağım. Bunu, gözlerini özliyen yeni kelimelerin dizilerine bırakıyorum. Bakışlarını olsun fazla incitmeğe hakkım yok. Zaten ne hakkım var yar katında.

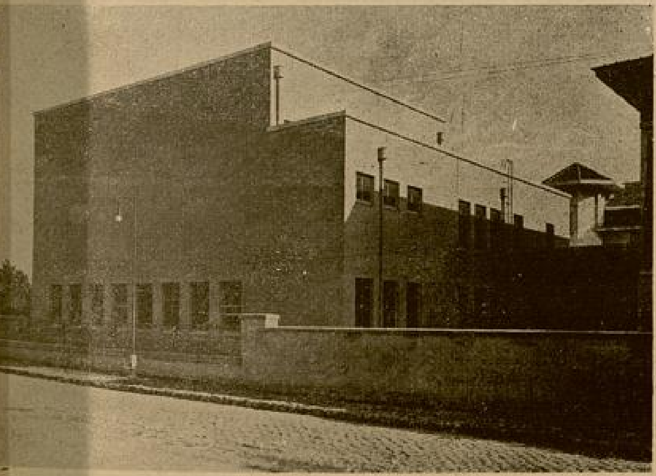

Şehir, kasaba, köy ve sayfiye yerlerimizde ev, otel, apartman, pansiyon, dükkân, sinema vesaire inşası bu cümledendir.

örneğidir. Garba yakınlığı, umumi mü- işliğe merkez oluşu, tarihî ve mimarî eserlerile memleketimizin en modern, mamur bir şehri olması gereken bu r, yakın zamanlara kadar yıkılmakta am etmiş ve ancak birkaç senedir ki be- doğrultur bir hale gelmeğe başlamıştır. Halbuki bankalarımızdan, hususî veya yarı resmî bazı sosyetelerden yukarıda izah ettiğim kolaylıkları temin etmek mümkün olsaydı, bu şehrin hiç değilse yıkılmasına meydan verilmiyecekti. On, on beş senedenberi Edirnede oturana adamlar tanırım ki bunların verdikleri kira bedellerini bir araya getirsek, burada oturdukları müddet zarfında her biri ikişer, üçer ev sahibi olabilir, ve böylelikle ev satan kimseler de evlerini göz göre göre ankaz tacirlerine teslim etmezlerdi.

Bununla beraber bu işler için henüz vakit geçmiş değildir. Bütün eskilikleri ve gerilikleri yıkarak koca bir vatanı maddî manevî yeni baştan kurmak gibi ancak asırların başarabileceği büyük işleri en kısa bir zamanda yapma vazifesini üzerine alan Cumhuriyet hükûmetimizin, nihayet fertleri de harekete getirebilecek pratik tedbirler ve kolaylıklar düşünerek tatbike koyulacağı şüphesizdir.

Hele «Turizm» in devlet tarafından ehemmiyetle ele alındığı bu sırada, en kıymetli turist şehri olabilecek tabiî, tarihî ve mimarî vasıfları haiz Edirne, Bursa, İstanbul.. gibi şehirlerimizi kolaylıkla imar etmek ve İstanbulun methalindeki o eskipüskü evleri kaldırıp yerlerine yenilerini kurmak ta mümkün olacaktır ki, dört başlı faydalar temin edecek bu kabil tedbirlerin ehemmiyeti âşikârdır.

Gelecek yazımda turizmin inkişafında ve memleketin imarında iki günü üç gün sayılmak suretile liman, iskele, park, yol, sayfiye.. yerlerinde çalıştırılması gereken hafif cezalı mahpusların rollerini izaha çalışacağım.

YILDIZDA DOĞDUĞUM EV...

Tam birer saat fasılayla harekat eden Aksaray - Yıldız otomobili sarayın önünden itibaren bir kavis çevirerek Abbasağa mezarlığının başında durdu. Köy içindeyken sonra Akaretlere taşınan (Afitabı Maarif) mektebine gitmek üzere, elim uşağın elinde, sabahları indiğim ve ikindi vakitleri çıktığım yokuş. Fakat bu yokuşu arkamda bırakarak Ihlamur karakoluna doğru ilerliyorum. Yürüdüğüm sokağın adı (Candarma mektebi sokağı) olmuş. Nihayetindeki ev yedi numaralı, eski, siyah ve büyük bir ev. Benim, hayata gözlerimi açtığım ev.

Karşısında Sultan Hamidin kahveci başısının eviyle Taşkarakol, beyaz karakol, Süslü karakol diye anılan karakol vardı. Üç tarafı da sokak olup sade bir tarafında bir ev mevcuddu. Bizim oturduğumuz zamanlarda bu evin sahibi değişmiş ve Rumelili bir zabit almıştı. Tabiî çoktan tekaüt olmuştur. O zamandanberi hep burada oturduğu gibi benim, içinde doğduğum evi de almış. Bir komşu söyledi.

Beşer onar sene fasılayla ve en son üç yıl önce buralara yine gelmiş, doğduğum evi uzun uzun seyretmiştim. Ev, benim çocukluğumda da eskiydi. Kışın sert esen rüzgârlar içine sokulduğu için, "yırtık ev„ diye ona ad bile takmıştım. Hattâ ben sekiz yaşındayken bu evden çıkarak Nişantaşında Muharrir Suat Dervişin dedesi Kâmil beye ait olan eve nakledişimiz de burasının pek köhneleşmiş olmasından ileri gelmişti. Böyle olmakla beraber, ve onu her ziyaretimde biraz daha bakımsız ve daha çökmüş bir halde bulmakla beraber, bu kadar harap olduğunu da hiç görmemiştim ve hiç böyle bomboş kalmamıştı. İçinde daima oturanlar vardı.

On yıl kadar oluyor, bir gün sakinlerinden müsaade alarak gezmiştim de. Galiba her katında bir ayrı aile oturuyordu. Bir tavan arasiyle bahçe tarafındaki bodrumundan başka üç katı, üç katının her birinde de beşer odayla birer salonu vardı. Ben en üst katta, sokağa nazır kısımdaki üç odanın ortada bulunanında doğmuşum. Öbür taraf deniz görürdü. Sed sed bahçesi ve mutbak, ahır ve arabalık, uşak odaları mevcuttu. Ama ne kadar da harap olmuş! Bir an vaziyetimi unutarak bu evi alsam diye düşündüm, sonra bu düşünce beni epey güldürdü. Bu metrûk, sessiz ve bakımsız semtte, eski konakları sahiplerinin evlâtları tarafından vergi verilmemek üzere yıkılmış ve yeni tek ev yapılmamış mahallede, bu, belki tamir edilecek hali de kalmamış evi sırf bir hatırâ namına alıp muhafaza etmek. İyi şey ama, zengin olsam, benim elimden gelecek şey sadece böyle uzun uzun bakmak. İşte ben de uzun uzun bakıyorum.

Yazan:

NAHİT SIRRI

Yıllar, çok yıllar önce bir mayıs günü, akşama doğru içinde dünyaya geldiğim evimin aczini ve bitkinliğini bildirmemek ve saklamak istiyen, dik durmağa çalışan, bitkinliğini itiraf etmemeğe gayret eden bir hali var. Fakat pencerelerinde hemen hiç cam kalmamış.

Bir an, şimdiki sahiplerinden müsaade alarak evi tekrar gezmeği düşündüm, sonra vazgeçtim. Gezmekle ne olacak sanki? Hem benim çocukluğumda fazla eski sayılan ve halâ ayakta duran bu evden önce benim göçmiyeceğim ne malûm!

İçinde dünyaya geldiğim eve böyle uzun uzun, gözlerim gamla dolu baktıktan sonra karşısına düşen ıhlamur setlerinde gezdim. En alt kısmında tamamen harap olarak son mermerleri toprakta yatan havuzun bir tarafına, ilkbaharları ince saz gelirdi. Daha aşağıdaki yoldan, Ihlamur köşklerinin yanından Flurya tarlalarına gidilirdi. Yüksek ağaçların altında püfür püfür rüzgâr esiyor. Bu ağaçlardan birinin altında bir yaşlıca kadın, bir sedin kenarında da yüzüstü uzanmış bir nefer uyuyorlar. Ben de toprağa oturdum ve Nişantaşı taraflarını seyrettim. Aşağıda şehir çayır çayır yanarken burası ne kadar serin ve sessiz, yaşlıca kadınla neferin uykularına imreniyor, sonra, yavaşça ben de onlar gibi uzanıp uyuyakalıyorum. Pek küçükken öğle uykusuna konak arabasında yatan ve ömrü sekiz yaşına kadar burada geçen küçük nazlı çocuğun hayali gelip bu hali görse, acaba beni pek mi ayıplar? O da, kim de ne isterse desin, sadelik ve feragat öyle güzel birşey ki!

Uykum ne kadar sürdü bilmiyorum, kalktım ve Candarma mektebi sokağından, bu yabancı adlı âşina sokaktan tekrar Abbasağa mezarlığın[ı] kadar geldim. Bu yokuşu b[...] ineceğim ama, uşağa elimi tut[...] çünkü artık çocuk değilim, h[...] te değilim. Biran oturduğum [...] yabancı olduğumu görerek [...] konuşan iki adam babamı, b[...] çen zamanımızı ve benim [...] halimi hatırladılar da şimdiki [...] hayret ederek "ne kadar de[...] niz!„ dediler. Kahvenin önün[...] lıyan Abbasağa mezarlığında[...] cukluğumu bilen biri var: [...] annesi Hasibe Saliha Hanım[...] son senelerinde yanında değild[...] öldüğünü de tesadüfen habe[...] burada yatıyor ama mezarı [...] rede? Kabristanın bekçisi [...] "Duvarın alçak yerleri var, a[...] rebilirsiniz.„ dediler. Acab [...] duruyor mu? Dursa bile nasıl [...] ğım? Hem bulsam da ne olacak[...] öteki taşlar gibi bir taş..

Yokuşu yavaş yavaş indim. [...] çarşısına vardım, içimde bir [...] duğum evi bu son ziyaretim [...] söylüyor, ama ben mi bir daha [...] onu yerinde bulamıyacağım, [...] ben mi bir daha gidemiyeceğ[...] kestiremiyorum.

İstanbul, 6 ağ[...]

JOLİ FAM KR[...]
CİLDİNİZİ
BESLER VE TAZELEŞTİ[...]
GÜZELLİĞİNİZİ
GENÇLİĞİNİZİ
EBEDİYEN MUHAFAZA [...]

saǧa mezarlığın
n. Bu yokuşu
, uşağa elimi tuttu
çocuk değilim, ha
iran oturduğum
ğumu görerek
adam babamı, bu
nızı ve benim
adılar da şimdiki
k "ne kadar de
. Kahvenin önün
ağa mezarlığında
bilen biri var:
e Saliha Hanım
de yanında değildi
tesadüfen haber
or ama mezarı a
stanın bekçisi
ak yerleri var,
dediler. Acab
Dursa bile nasıl
lsam da ne olacak
gibi bir taş..

avaş yavaş indim.
dım, içimde bir
u son ziyaretim
a ben mi bir dah
bulamıyacağım,
ha gidemiyeceği
m.

İstanbul, 6 ağ

FAM KR
CİLDİNİZİ
R VE TAZELEŞTİ
ZELLİĞİNİZİ
NÇLİĞİNİZİ
N MUHAFAZA

üzgâr, ağaçların yaprakları arasında fısıldaşıyor, çam kokuları gecenin havasına yayılıyor, karanlık göğün bir yıldızı denizin koyu ve sakin arının içinde ışıldıyordu.

Meliha, ince vücudunu gevşek bir reketle şezlongun yumuşak yasdık- arasına bırakarak yarı uykuda, uyanık bir sesle sordu :

— Sonra ne oldu Nesrin ?

— Sonrası yok yavrum... Onun vi gözlü bir adam olduğunu görünce daha randevuya gitmedim.

Neşeli bir kahkaha ortalığı çınlattı.

— Ne tuhaf kızsın Nesrin, mavi zlü olduğu için bir adam reddedilir ?

— Kabil değil inanmam, başka bir suru olmasa sen ondan vazgeçer ydin ?

— Deli misin kızım ? dünyada mavi zden güzeli olur mu ?

Yirmi iki ile yirmi yedi yaş arasın- beş arkadaştılar. Caddebostanın de- ze bakan bir köşkünün geniş balko- nda koltuklara uzanmışlar, sigara manları arasında biribirlerine mace- larını anlatarak vakit geçiriyorlardı. epsi neşeli, hepsi çapkın, hepsi son rece modern kızlardı... Akşam ye- eğinden sonra büyükleri köşkün sa- nunda poker oynamağa bırakmışlar, ndileri gece serinliğinde gevezelik mek için denize karşı olan tarasaya çmişlerdi.

İçlerinde en yaramaz, en fıkırdak ele avuca sığmıyan Meliha, bu yaz cesinin uzun geçen saatlerini kısalt- ak için ortaya bir fikir atmıştı :

— Hepimiz ilk randevularımızı an- tarak ağlenelim olmaz mı ? Evvelâ esrin söylesin !

Bu fikir büyük bir neşe ile karşı- ndı ve Nesrin, Maçkadaki apartman omşusile uzaktan uzağa yaptığı flörtü latttı.

— Şimdi sıra Melihanın...

Bütün gözler, şezlonga uzanmış, si- arasının dumanları arasında kaybol- uş olan evsahibine gitti. O, şimdi ta- amile uyanmış, canlanmış, gevrek ahkahalarla için için fıkırdıyarak ar- adaşlarına bakıyordu.

— Benim ilk randevum yaman bir ydir çocuklar. Anlatsam, hepiniz par- ak ısırırsınız.

— Sözü uzatma Meliha, seni dinli- oruz.

Genç kız doğruldu, yere attığı si- arasını iskarpininin uciyle söndürdük- n sonra, acıklı bir şiir okuyormuş bi manalı bir sesle söyledi :

— On iki yaşımda idim. Bir yaz omşu köşke bir zabit ailesi gelmişti. enim babam da mütekait bir asker ol-

İLK RANDEVU

Yazan : MUAZZEZ TAHSİN BERKAND

duğu için iki aile arasında pek çabuk bir yakınlık, bir ahbaplık peyda oldu. Her gece toplanıyor, erkekler eski muharebelerden bahsederken kadınlar, yanyana oturarak iş işliyor, dikiş dikiyor, fısıl fısıl biribirlerine birşeyler anlatıyorlardı. Bu komşuluktan yalnız büyükler değil, ben de memnundum.. bana da göklerden kara kaşlı, kara gözlü bir Macit ağabey düşmüştü.

Bu balkonda her akşam yanyana oturuyor, onun anlattığı mektep hikâyelerini sonsuz bir zevkle dinliyordum. Benim için artık Macit ağabey bir Tanrı demekti. Onun en ufak bir isteği bir emir oluyordu. Bir akşam, yine burada yanyana oturuyorduk, yavaşça elimi tuttu ve her vakit yaptığı gibi parmaklarımı öperek bana :

— Meliha.. dedi. Bu gece herkes yattıktan sonra bizim bahçeye gelir misin ?

— Niçin Macit ağabey ?

— Sana güzel bir kitap göstereceğim... Fakat seni kimsenin görmemesine dikkat et ve sakın kimseye birşey söyleme, yoksa bir daha yüzüne bakmam.

Kalbim korku ile çarparak yemin ettim. Fakat herkes yattıktan sonra bahçeye indiğim vakit kapıların sıkı sıkı kapalı olduğunu görmiyeyim mi ? Ne yapacağımı şaşırdım. Evvelâ, demir kapıları açmağa gücüm yetmiyordu; açabilsem de çıngırağın sesinden bütün ev halkı telâşa düşecekti. Macit ağabey nasıl olup ta bunu düşünmemişti !

Bir iki dakika kadar ağaçların arasında dolaştıktan sonra aklıma mükemmel bir çare geldi... Daha o vakitten gözü pek, korku nedir bilmez bir kızdım. Hemen iki bahçe arasındaki çınarın dalları arasına çıkıp yavaş yavaş kendimi öteki bahçeye bırakmağa karar verdim ve hiç tereddüt etmeden küçük bir maymun gibi ağaca tırmanmağa başladım. Gündüzün çok kolay olan bu tırmanış, gece karanlığında biraz güçtü amma, ben cesaretimi kaybetmedim. Bahususki biraz yükselince bahçe duvarının öteki tarafında Macidin gölgesini de görmüştüm...

Fakat birdenbire ince bir dala mı basmıştım, ne olmuştu bilmiyordum. Havada sallandığımı hisseder gibi oldum ve müthiş bir çığlık kopardım.

Gözlerimi açtığım zaman yatağımda idim; annemin yarı endişeli, yarı öfkeli yüzü bana doğru eğilmişti :

— Gece yarısı ağaçlara tırmanmanın cezasını gördün mü ? Şimdi bir hafta yatakta kalacaksın.

Hüngür hüngür ağlıyarak sordum :

— Ayağım kırıldı mı ? dizim çok acıyor.

Zavallı anacığımın gözleri yaşarmıştı :

— Hayır kızım... Fakat sen bana, gece vakti niçin ağaçlara tırmandığını söyler misin ?

Acıdan ve üzüntüden ağlıyarak cevap verdim :

— Uykum kaçtı.. hava almak için bahçeye indim ve her vakit yaptığım gibi ağaca tırmandım anne... hiç düşmezken bu defa ne oldu bilmiyorum.

Mükemmel bir yalan uydurmuştum amma, annem inandı mı bilmem. Herhalde bir hafta yatakta kaldığım halde komşulardan hiç kimse beni görmeğe gelmemişti. Macit ağabeyi de bir daha görmedim. İşte ilk randevumun macerası... Şimdi sıra Nihalin.

Nihal, sarışın, dal gibi bir kız, hülyalı gözlerle etrafına bakarak arkadaşlarından cesaret almak istedi. Hepsi merakla dinliyorlardı :

— Melihanın bize hakikaten parmak ısırtan macerasından sonra benimki biraz yavan kaçacak amma, madem-ki istiyorsunuz, anlatayım :

Lisenin son sınıfına geçtiğim sene riyaziyeden ikmale kalmıştım. O yıl, yaz tatilini İzmire yakın bir bağda geçiriyorduk. Tesadüfen komşu bağlardan birinde, Mühendis mektebi talebesinden bir genç vardı. Babamın ricası üzerine haftada üç defa bana Riyaziye dersi vermeğe başladı.

İlk haftalar çok ciddî ve istifadeli şekilde çalıştık. Okadar ki, annem bile artık hocamın ciddiyetine kani olarak ders esnasında bizi yalnız bırakmağa başlamıştı, fakat sonunda mukadder olan şey oldu, yani biz arada bir kalemi kâğdı bırakıp konuşmağa başladık ve dersleri biraz biraz ihmal ettik.

Biribirimizden çok hoşlanıyorduk. Yavaş yavaş bu bir iki dakikalık konuşmalar bizi tatmin etmemeğe başlamıştı. Bir gece el ayak çekildikten sonra bağın arkasındaki ağaçlıkta buluşmağa karar verdik.

O akşam başımın ağrısını bahane ederek erkence odama çekildim ve ortalık tenhalaşınca ayaklarımın ucuna basarak dışarı çıktım.

— Arkası 26 inci sayfada —

YARIM

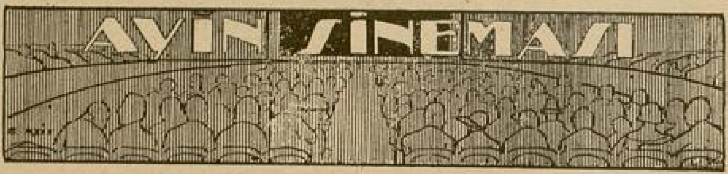

Sinema Mevsimi Başladı

YILDIZ DEDİKLERİMİZ

KİMLERDİR?

Haklarında türlü türlü efsanevî haberler, reklâmlar yapılmakta devam edilmesine rağmen, şüphesiz ki yıldızlar da diğer hemcinsleri gibi insandırlar. Onların da birçok meziyetleriyle birlikte muhtelif zâfları vardır. Fakat gene, birçok insanlar nasıl bazı kusurlarını, noksanlarını açıkça itiraf etmek istemezler, işi şöyle tevil tarzında geçiştirmek arzu ederlerse, Amerikalı yıldızlar da bir kısım dünya hadisatının ve hayatı hususiyelerine ait vakaların uğurlu olduğuna, diğer bir kısmının da uğursuzluğuna inanmaktan geri kalmadıkları halde kendilerine bu hususta sual soranlara:

— Hayır, böyle şeylere inanmam!

Demekten çekinmezler. Halbuki işte size bazı artistlerin, uğurlu uğursuzluklara ne derece kuvve makta olduklarını ispat edece misaller.. Ginger Rogers kat'i sında ıslık çalınmasına müsaa Çantanızı, şemsiyenizi, şapka ğının üstüne koymanızı kat'i görmez.

Claudette Colbert tatil için bir takım plânlar ve proj mayı kat'iyyen uğurlu sayma

Edouard Evesette Horton, filim çevirmeğe başladığı va bahçesine bir fidan diker, yeşillenip büyümesine, yahut kurumasına bakarak yaptığı k tutup tutmıyacağına hükmede

Jeannette Mac Donald bö lere kat'iyyen aldırmadığını defalar söylediği halde, "Ate filmini çevirirken üzerine bindi atın nallarından birini uğur e alıp saklamaktan çekinmemiş

Ronald Colman, çevireceği ilk cümleyi stüdyoda kendisi mişse bunu son derece meş'um

Greta Garbo vücuda getir eserde, üzerinde "B„ harfi geniş bir kemer taşımayı âde mıştir.

Erich von Stroheinn, tavuk meğe hiç dayanamaz. Hattâ b misafir kalmak için girdiği o sındaki halının üzerinde tavu simleri görünce hemen eşyaları layıp kaçmıştır.

Joan Crawford, üzerinde diyen küçük bir çocuk pabucu filimlerde genç kız rolü oyna manlar bile nikâh yüzüğünü ğından çıkarmaz.

Marlene Dietrich, sofrada yerken çatalının masanın alt mesini pek meş'um addeder, bir felâket vukuuna intizar ed yet düşünceli geçirir.

Victor Mac Laglen açık yarım doldurulmuş bavul bulu hut tavanında kuş kafesi a odaya ecel terleri dökmeden

Sonja Henie gümüş ve alt lettirdiği bir tavşan ayağını h man yanından ayırtmaz. Bunu sine buz üzerinde kayma da rehber olduğunu ve uğur g iddia eder.

Mary Astor, çevirdiği filmi nelerinin gayet fena olmasını uğur sayar ve daima "fena b iyi netice!„ atalarsözünü tekr

Helen Vinson, yaşının her münde güzel bir aynayı taşlara paramparça eder. Çünkü da iken yaşının bir yıldönümünü tiği gün vukubulan böyle bir müthiş uğur getirmiştir.

Jeannette Mac Donald böyle şeylere kat'iyyen aldırmadığını müteaddit defalar söylediği halde,

Artık hüküm vermek size ait!.. Yıldızlar uğurluluğa inanıyorlar mı?

* * *

Kay Francis evleniyor

Holivut'tan bildirildiğine göre, Amerikan sinema âleminin en kuvvetli simalarından biri olan Kay Francis, Brooklyn'li tayyareci Erik Barnekov'la evlenmeğe karar vermiştir. Zaten bir zamandanberi, mensup olduğu filim şirketiyle artistin arasında bazı noktai nazar ihtilâfları mevcut olduğu için, beyaz perdede göremediğimiz Kay Francis'yi bu suretle büsbütün kaybetmemiz ihtimali de vardır. Çünkü bir senelik bir balayı seyahatine çıkacak olan artistin kat'i surette sinemadan çekileceği rivayet olunmaktadır.

* * *

Amerika sinema payitahtından gelen havadisleri şu esaslı gruplarda toplayabilirsiniz:

1 — Yeni yapılan filimler, bunlarda oynıyanlar,

2 — Yeni parlıyan yıldızlar,

3 — Yıldızların tuhaf âdetleri, hususî hayatları veyahut başlarından geçen vak'alar.

Yukarıki üç kategoriye ayrılan havadislerden başka falan yıldızın filân yıldızdan boşanması, büsbütün ayrı bir vak'a teşkil eder ve sinema meraklıları tarafından türlü tefsirlerle karşılanır. Holivudun yıldızları biribirlerinden o kadar çok boşanırlar ki halk, yeni bir evlenme havadisi karşısında gayriihtiyari ve derhal "bakalım kaç ay sonra boşanacaklar?„ sualini sormaktadır. Herkes boşanmanın sebebini gerek karının ve kerekse erkeğin sinema artisti olmalarında görmektedir. Bazan iş icabı karı koca uzun müddet, günlerce hattâ haftalarca biribirlerinin yüzlerini görmemekte ve evlilik hayatının hiçbir cihetinden istifade edemediklerinden haklı olarak talâka karar vermektedirler. Bu fikre inanmış olan birçok yıldızlar, bekâr kalmağı tercih etmektedirler. Fakat bunların içinde Melvyn Douglas aksini şiddetle iddia etmekte ve fikrini kendi vaziyetine göre müdafaaya çalışmaktadır.

1933 yılında, Amerikada tanınmış, güzel sesli aktris Helen Gahagan'la evli bulunan Melvyn Douglas, fikrini şöyle müdafaa etmektedir:

"— Evli kalıp kalmamak arzu ve iradeye tâbi birşeydir. Benimle karımdan başka Joan Crawford'la Franchot Tone gözünüzün önündedir. Onlar da uzun zamandanberi evlidirler. Meslek icabı biribirlerinden uzak yaşıyan yıldızların ayrıca biribirlerinin şöhretlerini çekemedikleri, kıskandıkları iddia edilmektedir. Bu hal olsa olsa küçük dağları kendisi yaratmış zanneden karı veya kocalı ailelerde vukubulabilir. Karı ile kocayı müştereken alâkadar edebilecek meşgalelerin mevcudiyeti ailede tahayyül edilen saadeti verebilir kanaatindeyim. Helen'i beraber oynadığımız bir piyes sırasında tanıdım. O vakitler o, benden daha çok tanınmış bir şahsiyetti. Tiyatrodan başka musiki hususunda da zevklerimizin benzediklerini görünce aklımıza - ikimizin birden - evlenmek geldi. Musiki, karımı tamamiyle cezbetmiştir. Benim de meşhur Rus piyanisti Edvar Hesselberg'in oğlu olduğumu unutmamak lâzımdır. Yani biz, karı kocanın, elimizde, can sıkıntısına karşı mükemmel bir silâhımız vardır. Nasıl geçireceğimizi bilemediğimiz akşamlar da ya evde radyo dinler veya konsere gideriz. Müzik dinlemekten ne o, ne de ben bıkarım.

Makul düşünmek ve can sıkabilecek şeyleri hoş görmeğe alışmakla bir aileye lâzım gelen saadet kendiliğinden husul bulur. Üç yaşında, ikimizin de üzerine titrediğimiz bir oğlumuz var. Sakin, şirin bir köşke malikiz. Fakat ben Holivutta, karım Nevyorkta çalışmak mecburiyetinde kaldığımız zamanlar, bunu hoş karşılıyoruz. Ekseriya, başbaşa kaldığımız zamanlar, tatilimizi iyi bir şekilde geçirmek için müşterek plânlar kurarız ve bunları kurarken ya benim veyahut karımın kârlı bir teklifi veya kuntrat icabı çalışabileceğimizi gözönünde bulundurur ve tatilimizin sekteye uğramasını kendimize dert edinmemeğe dikkat ederiz.„

Holivudun yıldızları biribirlerinden o kadar çok boşanırlar ki, halk, yeni bir evlenme havadisi karşısında gayri ihtiyari ve derhal "bakalım kaç ay sonra boşanacaklar?„ sualini sormaktadır.

YARAL[I] KURT

№ : 6

YAZAN : **RAGIP ŞEV[...]**

Mehpare ilk defa sordu.

— Binbir gece masallarını anlatan kız olacak ? dedi.

— Evet... Fakat onun başından geçen macerayı biliyor musunuz?

— Hayır..

Hamra hanımefendi, dirseklerini masaya dayatarak:

— Ah, masala bayılırım, masal benim genç kızlığımın rüyalarıydı.

Ve içini çekerek beni dinlemeğe hazırlandı.

— Şehrazat, Hint padişahlarından birinin vezirinin kızıymış, dedim. Padişah yüreği aşkla dolu bir adammış. Birçok genç kızlar, birçok genç kadınlar sevmiş, fakat hepsi de onu birer türlü aldatmış.. padişah, artık kadınlara itimat caiz olmadığını düşünmüş ve nihayet şöyle bir karar vermiş: Her gece bir başka kadınla evlenecek ve ertesi sabah bu kadının boynunu vurduracak.

Bedbaht padişah bu kararı derhal tatbika başlamış. Her gece güllerden daha taze, fidanlardan daha körpe bir güzel kızı koynuna alıyor ve ertesi sabah onu cellâda teslim ediyormuş.

— Ah...

— Evet, zavallı padişah...

Küçük kız, yumruğunu masaya vurarak :

— Hayır, zavallı değil, bir hayvanmış... diye bağırdı.

Gülerek dedim ki :

— Ona, niçin benim gibi acımıyorsunuz?, Zavallı ve bedbaht olmakta hakkı var. Onu bu hale getiren kadınlardı. Niçin kadınları da o, kendi haline getirmesin ?.

— Fakat niçin öldürüyor ?

— Öldürdükleri için... saadetini, kalbini, huzurunu, rahatını, insanlığını elinden aldıkları için.. kendisini bedbaht ettikleri için...

— Hayır, hayır.. size hak vermiyeceğim !.

Hamra hanım ellerini çırparak :

— Kuzum, bırakın bu münakaşayı ! diye bağırdı.. sonra, sonra ?..

— Sonra.... o kadar çok genç kızın boynu vurulmuş ki... Nihayet vezir, memlekette kendi iki kızından başka kız kalmadığını görmüş. Büyük bir endişeye düşmüş.. bir sabah padişah kendisini çağırmış : " Bana bu akşam yeni ve güzel bir kız bulacaksın ! ,, diye emretmiş.. Vezir bir türlü, memlekette artık genç kız kalmadığını söyliyememiş, düşünceli ve mağmum, konağına dönmüş. Kızı bulmadığı takdirde boynunun vurulacağını da biliyormuş. Böyle sıkıntı ve düşünce içinde çırpınırken, büyük kızı Şehrazat karşısına çıkmış, meseleyi öğrenmiş, padişahın bir gecelik karısı olmağa karar vermiş. Uzun boylu düşündükten sonra kız kardeşine demiş ki : " Ben seni bu gece saraya çağırtacağım, benim yanıma gelince, benden bir masal isteyeceksin!,, demiş. Kalkmış, saraya gitmiş, Şehrazadın minimini bir ağzı, iri siyah gözleri, ipek gibi saçları varmış. Sarayda kendisini muhteşem bir daireye almışlar, akşam olmuş, güneş yavaş yavaş batmağa, yıldızlar gökyüzünde birer elmas parçası gibi parlamağa başlamış. Sarayın kandilleri yanmış, sokaklarda el ayak çekilmiş ve nihayet muhteşem dairenin kapısında bedbaht padişah görünmüş...

Mehpare yumruğunu avucuna vurarak :

— Hayvan padişah görünmüş... dedi,

— Hayır, bedbaht padişah görünmüş, diye güldüm.. yüzü bir melek yüzü kadar güzelmiş. İpek sakalı, kandil ışıklarında yer yer parlıyormuş. İri siyah gözlerinin etrafında gür kaşları çatıkmış, geniş omuzları üstünde inci işlemeli bir kürk, bacaklarında inci işlemeli bir şalvar ve ayaklarında yine inci işlemeli kadife pabuçlar varmış...

— Demek güzel bir adamm[...]

Dördümüz de gayri ihtiyar[...] kanın yüzüne baktık, Mehpare [...]

— Ablam sizden tarafa [...] dedi.

Hamra hanım kızarmış yü[...] rerek :

— Yine beyefendinin sözü[...] yorsunuz ! diye çıkıştı.

— Evet, diye devam ettim [...] bir adammış.. içeriye girince Ş[...] ayağa kalkmış, efendisini, yerle[...] narak karşılamış. Padişah, om[...] tutarak onu yerden kaldırmış ve [...] le oturun !,, diye atlas döşel[...] göstermiş.

— Demek nazik adammış !..

Mehlikanın yüzünde şeyta[...] tebessüm dolaşıyor ve gözlerini [...] rimden ayırmıyordu. Onun bu [...] nağını çukurlaştırarak gülmesi [...] gittikçe kendisine çekiyor ve [...] gözlerimi gözlerinin içine bırakıy[...]

— Evet, nazik adammış... Ş[...] efendisinin yanına oturunca, [...] onun başını avuçları içine almı[...] uzun gözlerine bakmış... Şehraza[...] bedbaht, bu zavallı, bu yaralı [...] gözleri içine bakarak....

Mehlika, gözlerimden kaçın[...] ter gibi başını önüne eğerek [...] tabağın ucu ile oynamıya başla[...]

— ..... Birdenbire hıçkırmıya[...] mış...

— Neden, diye sordu M[...] boynu vurulacağını bildiği için [...]

— Hayır.. hayır... Dinleyin [...] şah onun ağladığını görünce, [...] çekmiş, o da sizin gibi böyle, bu [...] rığın, bu gözyaşlarının sırf [...] çıktığını sanmış.. fakat sorma[...] kendisini alamamış. Şehrazat de[...] " Ah, evden çıkarken kızka[...] veda edemedim. Halbuki bu [...] cemdir, onu kucaklamadan dü[...] ayrılmak benim en büyük acım [...]

Padişahın kalbinin bir kenarında lâ bir parça iyilik varmış. İzin verş, kızkardeşinin saraya getirilmesini ıretmiş.. gece yarısı saray adamları zirin konağına koşmuşlar, küçük kızı nışlar, getirmişler.. İki kızkardeş ribirlerinin boyunlarına atılmışlar, ağşmışlar, dizdize oturmuşlar...

— Padişah da yanlarında mı imiş ? ye sordu Mehpare...

— Evet, o da sedirde oturuyormuş. ehrazat, padişahın ayaklarına kapanış.

" Sevgili padişahım, izin ver de ırdeşim bir saat yanımızda kalsın ! „ emiş. Bedbaht padişah buna da izin ermiş. Bu sırada Şehrazatın küçük ırdeşi, ablasından bir masal istemiş, ehrazat da yine padişaha dönerek in istemiş. Padişah bu izini de vermiş. eki kız bir masala başlamış. Padişah vvelâ dinlemiyormuş fakat kulak vence masalı çok güzel bulmuş, sedire turarak o da dinlemeğe başlamış..

Mehpare merakla başını uzatarak :

— Ne anlatıyormuş ?

— Ne mi ? Masal...

— Fakat ne masalı...

— Bir masal.. dinleyin : Bu masal abaha kadar devam etmiş. Gün ışımaa, horozlar ötmeğe başladığı sırada Şehrazat masalı öyle bir yerde bırakmış ki... Kardeşine ; " bak sabah oldu, rtık git.. beni de mukadderatımla başaşa bırak ! .. demiş. Kardeşi gözyaşları çinde kalkıp gitmiş.. Şehrazat padişaa dönerek : " Sevgili sultanım, bu masalı burada bıraktığım için beni ffet.. işte, boynum kıldana ince.. eminizi bekliyorum. „ diye boynunu büknüş. Padişah, masalın heyecanına o kadar kapılmış ki : " bu masalı bitir ! „ demiş. Şehrazat ise : " masallar ancak geceleri anlatılır, gündüz anlatılan masal dinliyene uğursuzluk getirir ! „ diye cevap vermiş.. padişah bir müddet düşündükten sonra : „ Pekalâ, sonunu bu gece anlatırsın ! „ demiş..

Mehpare ellerini çırparak ;

— Demek boynunun vurulmasından vazgeçilmiş !

— Evet.. Şehrazat küçücük kalbinde ve minimini zekâsında yarattığı binbir gecelik âlemle padişahı kendisine bağlamış ve binbir gece durmadan masal anlatmış.. Hidayet bey, sırtını arkalığına dayadığı hasır koltuktan doğrularak boğuk bir sesle :

— Kadınlardan korkmalı ? Kadınlardan korkmalı ? diye mırıldandı.

Hamra hanımın yüzü yeniden pancar gibi kesildi, kocasına bakmadan :

— Evet, korkmalı.. zaten böyle erkeklerden, kadınlardan korkulması lâzımgeldiğini söyliyen erkeklerden korkmalı...

Küçük kız, önündeki tuzluğu çevirerek düşünüyordu.

— Ne düşünüyorsunuz Mehpare hanım ? dedim.

Başını kaldırdı. Gözlerinin içinde, manâsı meçhul ışıklar belirdi, sonra boynunu büküp yeniden önüne baktı :

— Hiç, dedi. Anlattığınız masalı.., acaba Şehrazatın boynu vuruldu mu ?

— Binbir gece sonra mı ?

— Evet...

— Vuruldu ise üzülür müsünüz ?

— Çok.,

— O halde.., vurulmadı, padişahın en sevgili kadını oldu.

Hamra hanım ayağa kalkarak dedi ki :

— Size, yeni kışlık bahçemizi göstermek isterdim. Mektebe giderken, sizin çiçeklere çok meraklı olduğunuzu duymuştum da...

— Teşekkür ederim.. fakat zahmet olmıyacak mı ?.

— Hayır, hayır.. Mehlika, kızım.. sen de bizimle beraber gel...

İhtiyar, mabeyinci dizlerini göstererek :

— Kusura bakmayın, ben kalkamıyacağım. Mehpare de kendisini yormasın. Biz sizi burada bekleriz !. dedi.

İhtiyar kadınla genç kız ve ben bahçenin, çam ağaçları arasında uzanan yoluna doğru yürümeğe başladık. Hamra hanım, siyah yeldirmesini sürüyerek kışlık bahçesinin yeni şeklinden bahsediyor, bir sürü çiçek isimleri sayıp duruyordu. Mehlika ise, ikide birde küçük beyaz parmakları ile maşlahının eteklerini kaldırarak, yanıbaşımda yürüyordu. Üzerinden fışkırarak havaya karışan gıcıklayıcı, güzel bir menekşe kokusunu her nefes alışta ciğerlerime sindiriyordum. Gözlerini önüne dikmişti, bastığı yeri görmeye çalışır bir hal almış, omuzlarından kayan maşlah, ipek bir entari ile örtülü vücudunun yarısını açıkta bırakmıştı. Ay ışığı, ağaçlar arasından üzerine düştükce, göğsünün çizgilerinde parlak, gümüş gibi ışıklar peyda oluyordu.

Hamra hanım, kış bahçesinin önüne gelince :

— Durun, dedi; bahçıvan uyumamış, anahtarı alıp geleyim ! ve ileride iki küçük penceresi görünen kulübeye doğru yürüdü.

Mehlika ile yalnız kalınca, ikimiz de bir anda gözgöze geldik ben, kısık bir sesle :

— Ne güzel gece ! dedim.

Titrek bir sesle :

— Evet... diye cevap verdi.

Birdenbire kolunu tutarak başımı, yüzüne yaklaştırdım :

— Aydan, sulardan ağaçlardan bahsetmiyorum. Sizi söylüyorum. Güzel olan sizsiniz.

Hayretle yüzüme bakarak parmaklarım arasında kısılan kolunu kurtarmak istedi, sonra vazgeçti. Tatlı bir sesle :

— Biraz evvel bir masal anlattınız, onun tesiri olacak !. dedi.

— Hayır, bana inanınız. Niçin bu kadar güzelsiniz ? Niçin böyle gölüyorsunuz ? Bakın, işte, yüzünüzde insanı cezbeden çizgiler peyda oldu. Ah, hele yanaklarınızdaki çukur.. gözlerinizi bana çeviriniz... Yarabbi, bu kadar güzel bakan kadın var mıdır ?

Yüzündeki çizgiler gittikçe güzelleşiyor ve teni penbe bir renk alıyordu.

— Mehlika hanım, size yalvarıyorum. Bir gece, böyle bir gece, böyle güzel, aylı bir gece bana izin veriniz, yüzünüze uzun uzun bakayım. Size uzun uzun......

— Fakat niçin ?

— Ah, sizde Allahın en büyük kudreti var. Bir Allah yapısı ki, insan saatlerce karşısında dursa yorulmıyacak..

— . . . . . .

— Niçin gülüyorsunuz ?

— Beni henüz bugün gördünüz !.

— Yalnız bugün mü ? Ah, siz beni unuttunuz, ne çabuk unuttunuz ? Dört yıl evvel bir Cuma akşamı, Üsküdardan bir arabada beraber gelmedik mi ? Daha evvel, ben henüz lisede iken, siz küçük bir kızdınız ve bahçede top oynardınız. Bir gün ayağınıza bir diken battığı zaman bunu ben çıkardım.

Mehlika, parmaklarile maşlahının bir ucunu didikliyor ve susuyordu. Fakat dudaklarındaki o daimî tebessüm hiç eksik olmuyordu.

— İşte dedim. Anneniz geliyor. Ah, Mehlika hanım, size yalvarıyorum. Beni bir gece koruda bekleyiniz. Siz beklemeseniz bile ben geleceğim...

— Sakının.. hayır.. hayır.

— Ben geleceğim. Meselâ yarın gece, bu saatte...

— Hayır.. hayır...

— Ve gelmezseniz, ben gece yarısı gelip sizi odanızın penceresinden uyandıracağım.

— Çıldırdınız mı ?

— İşte anneniz...

Hamra hanım, soluk soluğa yanımıza geldi :

— Ah bu ihtiyarlık... Osman ağanın yaptığını gördünüz mü ? Perdenin yanında lâmbayı bırakmış, uyuyakalmış. Bir gün bu herif yalıyı yakacak.. buyurun Süleyman bey, bu taraftan... Sizi de beklettim.

— Rica ederim hanımefendi !..

Hamra hanım, yeldirmesinin iç cebinden bir kibrit çıkararak kışlık bahçenin ortasındaki üç karpuz lâmbayı yaktı. Ay ışığı ile beraber bu aydınlık ortalığı büsbütün açtı.

— Arkası var —

Küçük Hikâyeler :

ŞUPHE...

●

Nakleden: ALİ ENVER TOKSOY

●

Müfettiş Azmi Tek, üç aydanberi teftiş seyahatında idi. Geçirdiği bu üç ay zarfında iyice hırpalanmış, hele karısı Naciyenin hasreti onu çok üzmüştü.

Teftiş bitti. Ertesi gün merkeze avdet edecekti. Heyecan içinde idi. Üç aydır hasretini çektiği sevgili Naciyesine kavuşacak, onun elâ gözlerinde bulacağı teselli ile bu üç aylık yorgunluğu bir anda unutacaktı.

Karısına, ertesi gün haraket edeceğine dair bir telgraf yazdı. Hizmetçiyi çağırdı. Telgrafhaneye gönderecekti. Fakat aklına birşey geldi, göndermedi.

Azmi Tek, mütecessis bir adamdı. Evine habersizce gitmeyi düşündü. Naciyeyi ne halde bulacağını merak ediyordu. Kararını verdi. Ansızın varacaktı. Yazdığı telgrafı yırttı.

Kadın helecandan merdivenleri zor çıkmış ve orada düşüp kalmıştı.

⁂

Tren tehirli idi. Merkeze gece saat onda geldi. Azmi Tek, atladığı otomobilin şoförüne evini tarif etti. Kira ile oturdukları ev büyük bir bahçenin ortasında idi. Bahçe kapısının yanında otomobilden indi. Bavulunu eline aldı. Bahçe kapısını yokladı. Aralıktı.

«Hayret!..» diyordu, sonra ne düşündüyse, memnun oldu. Bir hırsız gibi ses çıkarmaktan korkarak yavaş yavaş içeriye girdi. Ve havuzun sağ tarafındaki ağaçların arasında gizlendi. Beş dakika kadar öyle kaldı. Odalarda eskisi gibi elektrikler yanıyor, hiçbir ses gelmiyordu.

— Niçin böyle yaptım, dedi. Karısına karşı gösterdiği bu itimatsızlık hakikaten çirkindi. Ya Naciye haber alırsa kimbilir ne kadar darılacak, ağlıyacaktı.

Azmi Tek hareketini manasız buldu, adeta utandı. Gidip, kapıyı çalmalı idi. Bavulunu eline aldı ve yürüdü. Üç adım atmamıştı ki, eskisi gibi aralık bıraktığı bahçe kapısından bir erkeğin hayali göründü. Gözleri büyüdü, beyni döndü. Bütün vücudu zangır zangır titredi. Tekrar ağaçların arasına gizlendi. Gecenin zifiri karanlığında şahsiyeti seçilmiyen erkek hayali usulca kapıyı kapadı. Ve evin altına doğru ilerliyerek hafif öksürdü. İki dakika ya geçti, ya geçmedi. Yukarıda bir ayak sesi işidildi. Merdivenlerdeki elektrikler söndü ve sonra hayal ikileşti.

Gelen, bir kadındı. Üzerinde beyaz bir entari vardı. Azmi Tek, gizlendiği yerde muttasıl ter döküyordu. Heyecandan boğulacaktı. Mesafe yakındı. Konuştuklarına kulak verdi.

— Niçin geç kaldın, Cemil?

— Hergünkü vakıt yavrucuğum.

— Gözlerim hep yolda kaldı.

— Kocan gelmedi mi?

— Daha birkaç gün gelmez.

— Evdekiler uyudular mı?

— Çoktan..

Azmi Tek'in kulakları tırmalanmaya başladı. Aklını oynatacaktı. Düşündükleri nasıl da çıkmıştı? Kendisi bin bir zahmet ve meşakkat içinde didinip, onu mesut etmiye çalışırken o, hiç sıkılmadan, vicdanı sızlamadan fenalık yapıyordu.

İnce, çok hafif duyulan bir kadın sesi çıktı.

— Odamıza çıkalım, şekerim.

— Çıkalım yavrucuğum.

Gıcırdıyan dişleri arasında bir (Kahbe) kelimesi çıktı. Sı... bancasını aradı, buldu. Kara... lerini merdivenlerden çıkmıya... nan iki hiyanete doğru nefr... netle dikerek titriyen parmağı... tiği çekti.

Gecenin göz gözü görmez... ğında boğulan bu tabanca ses... altından yükselen bir (Eyvah) takibetti. Birisi koştu. Görülme... sür'atle bahçe kapısından fırlay... boldu. Azmi Tek, elinde taba... reketini şaşırmış, kaçanın ... kovaladı.

Kimseler yoktu. Naçar geri Naciyeye koştu. Kadın hel... merdivenleri zor çıkmış ve ora... şüp kalmıştı. Evdekiler, hizm... ihtiyar kadın uyanmışlar, şa... halde baygın kadını ayıltmıya... yorlardı.

Azmi Tek, delice bir sür'at... divenleri çıktı. Baygın kadını... rından tuttu. Fakat, hayret, g... kadın Naciye değildi. İhtiyar ka... nanası değildi. Hizmetci başk... Gözleri döndü. Beyni sulandı. (... düştü. Bekçi kapıyı çaldı. Tab... sebebini sordu. Ev sahipleri A...

mütecaviz diye bekçiye teslim ler.

***

Bahçeli evin sahipleri gelmişti. Evi liyeye mecbur kalan Naciye, altı evvel başka bir eve taşınmıştı.

***

AYŞE BACI

O gün daireye gidemedi. Erizipel uştu. Otuz dokuz buçuk dereceye lar yükselen kıvrandırıcı bir hararet rsinde yapayalnız yatıyordu.

Akşam, kendisini arıyan bir arka yüzünü şişmiş ve kıpkırmızı dü.

Hastaneye kaldırdılar.

Hastanede ona, bir hafta süren hasğı zarfında en çok bakan, yürekten an, muhtaç bulunduğu teselliyi ve o koğuşun hademesi Ayşe bacı uştu.

Ayşe bacı, iyi bir kadındı. Dört edenberi çalıştığı bu koğuşa ne ka hasta gelmişse, hepsini memnun nişti. Kimsesi yoktu. Hastanede yer, r, yatardı. Dışarıya çıkmazdı. Çık k istemezdi.

Ayşe bacı betbaht bir kadındı. nç yaşında kocasını kaybetti. Bir lu ile yalnız kaldı. İki evinin kirası geçinirlerdi. Kocaya istiyenler oldu. rmadı. Rahmetlisine benzer birisini lamıyordu. Dul kaldı.

Oğlu 16 yaşına gelmişti. Bir iş lândı. Büyük evi satarak parası ile ğazacı Hüseyin efendiye ortak yap İşler kesattı. Hüseyin efendi iyi madı. Bir sene sonra iflâs ettiler.

Ayşe Bacı sağ olduklarına şükrerordu. Yalnız kader bununla kalma Genç oğlunu da elinden aldı.

Yaşı otuz beşini geçmişti. Eskisi bi arayıp soran olmuyordu. Zaten iki ölünün acısı bitirmişti zavallıyı.

Küçük evin üst katından aldığı dört çuk lira ile geçinemiyordu. Kiracıya rçlandı. Bu, fena bir adamdı. Sıkışdı. Parasını istedi. Ayşe bacı yerzünde son ve yegâne mülkü bulun küçük evi 400 lira mukabilinde racıya devretti.

Otuz altısını bitirmişti. Elinde üçiz liradan başka para kalmamıştı. rtabibi şöyle uzaktan tanırdı. Yalrdı. 25 lira ücretle hastaneye aldılar.

***

Hasta hafta sonu kendisini topladı. mek vermiyorlardı. Fakat Ayşe ba kendi yemeğini getiriyor, bazı keler de beraber yiyorlardı.

İnsan felâket anlarında yardım görğü kimselere fazla bağlanır. Bu sutle teessüs eden tanışmalar ekseriya edidir. Bu genç de Ayşe bacıya o retle bağlanmış, nasıl mukabele edeğini bilmiyordu.

Gece saat 9 du. Koğuştaki birkaç sta da uyumuş, kimseler yoktu. Ay ğı gündüze çevirmişti. Genç bay, hçeye çıkacağını söyledi. Ayşe bacı ğuşun önüne düşen, etrafı çiçeklerle lenmiş havuz başına bir sandalya götürdü, paltosunu giydirdi. Genç bay Ayşeden bir kahve pişirmesini ve canı sıkıldığı için kendisinin de gelip konuşmasını rica etti.

Kahve ve Ayşe bacı geldi. Bacı da sigara içerdi. Yaktılar. Dereden tepeden konuşurken söz Ayşe bacının hayatına ilişti. Susmak istedi. Derdini niçin tazeliyecekti.

İnsanlar acı veya tatlı serancamlarını bir diğerine nakletmek itiyat ve ihtiyacındadırlar. Bununla bir teselli bulunur, yahut da buldum sanılır.

Ayşe bacı da bir insandı ve bu ihtiyacı hissederdi.

Anlattı. Çocukluğundan o geceye kadar başından geçmiş ne varsa hepsini doğruca söyledi.

Koğuşa döndükleri zaman saat onbire sekiz vardı.

***

Ertesi ve daha ertesi geceler hep aynı yerde, havuz başında oturdular. Genç bay iyileşmiş, neşesi yerine gelmişti. Onu iyileşmiş gören bacı daha çok seviniyordu. Yemeklerin en âlâ tarafından getiriyor, çarşıdan bile aldığı oluyordu.

Bacıda değişmiş bir hal vardı. Geceleri sayıklıyor, gündüz söylenileni eskisi gibi anlıyamıyordu. Günün yarısından çoğu gencin yanında geçiyordu.

Zavallı temiz kadın. Bu genci sevmiye başlamıştı.

Kırkını geçmiş bir fakir hademenin gönlünde uyanan bir sevgi iyi netice veremez, biliyordu. Biliyordu ki, yaptığı herşeyden evvel ayıptır.

Fakat nasıl sevmemezlik yapabilirdi? Kalbine hükmetmesi kabilmiydi? Bu ıstırabı ölünciye kadar taşıyacaktı.

O sabah genç bay hastaneyi terkedecekti. Bacı, gözlerini dolduran sıcak gözyaşları içinde çamaşırları hazırladı. Bütün vücudu bir ateş içinde kalmış gibi yanıyor, gözleri onu bile görmez derecede kararıyordu.

Onu bir daha göremiyecekti. İhtiyar gönlüne musallat olan bu sevda, hayatını zehirlemişti artık. Genç bay ayrılırken bacıya bir lira bahşiş vermek istedi. Bu, kadını büsbütün çıldırttı. Buhran gelmişti. Odasına koştu.

***

Bir sabah bacıyı arıyanlar, etrafı çiçekle süslenmiş havuzun başında ölü buldular.

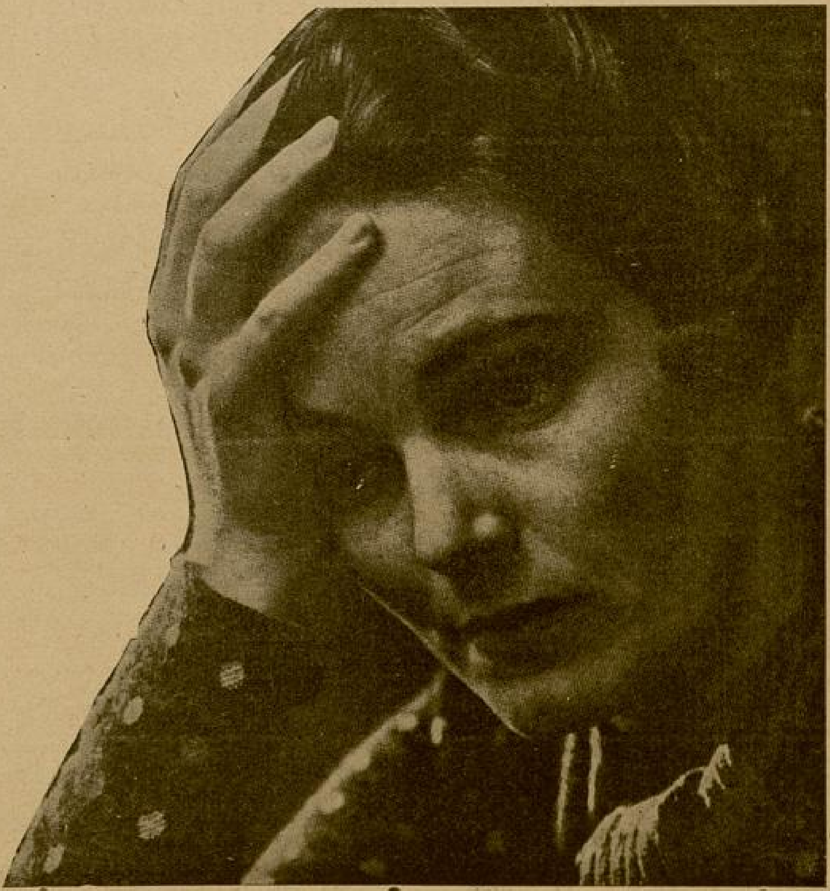

Fakat nasıl sevmemezlik yapabilirdi? Kalbine hükmetmesi kabil miydi? Bu ıstırabı ölünciye kadar...

Ben seninle alay etmiyeceğim ama, sen de beni hoş göreceksin... Ben seni methedeceğim, seni güzel bulduğumu söyliyeceğim. Fakat sen de, fırsat düştükçe, beni methedecek şey söyle ki ben de gençlik gururumu ve âşığıma korkusuzca gülümsiyecek cesareti bulayım... Ben senin yaşını unutmuş görüneceğim ama, sen de etrafındakilere benim elliyi geçkin olduğumu söyleme... Sen bana acı, ben de sana karşı bir hemşire gibi, benimle aynı belâya çarpılan bir kardeş gibi merhametli olacağım... Sana hiyanet etmiyeceğim... Bilâkis, «Ne münasebet, insan kaç yaşında gösterirse o yaştadır!» diyeceğim, misal olarak yaşlı bir aktrisin genç âşığını aldattığını, yahut âşığı tarafından terkedilen bir genç kadını göstereceğim ve hiçbir zaman, yüzümde bir istikrah ile «Şu ihtiyar kadına bakın!» demiyeceğim. Sen de benim gibi yap, olmaz mı?»

Nitekim, yaştan konuşurken, Gladis herkesten evvel:

— Bir kadının yaşından bahsetmek ne lüzumsuz şey! Bu zamanda kimse bununla alâkadar olmuyor... Bir kadının güzel ve cazip olması kâfidir, diyordu

Eskiden çok sevimli ve lâkayt bir tavırla:

— Hayat çok uzundur. Bunca seneyi ne yapalım? derdi.

Şimdi müteassıp bir korku bu kelimeleri ağzına tıkıyor, hiçbir zaman eskilerden bahsetmiyor, kocasının ve kızının adlarını anmıyordu.

Eskiden, evinin duvarlarını süsliyen Mari Terezin resimlerini ortadan kaldırmıştı. Çünkü onun giydiği elbiselerin modeli, resimlerin hangi tarihlerde çekildiğini apaşikâr gösteriyordu. Kızının yalnız yedi yaşında iken, yarı çıplak ve çözük saçlı bir resmini saklamıştı. Ona bakarak etrafındakilere:

— Ölen küçük kızım... derdi. Herkes

No. 14

Mari Terezin çocukken öldüğüne inandığı için o da yavaş yavaş buna inanmıştı.

Birdüzüye seyahat ediyor ve bundan maksadı, arkasındaki köprüleri kırmaktı; yani geçtiği yerlerle münasebetini kesmek olduğunu kendi kendisine bile itiraf etmediği cihetle herkes onu sergüzeşt peşinde dolaşan bir kadın sanıyordu. «Burada içim sıkıldığı için gidiyorum.» dediği vakit asıl sebep evvelce görmüş olduğu birisine rastlamış olması idi. Onu bir yerden ötekine koşturan, eskiden olduğu gibi bir yenilik ateşi değil, fakat feci bir şekilde mazisinden kaçmak arzusuydu.

Elli yaşına bastığı gün.. etrafında her şeyin ve herkesin kendisine «Dün daha genç iken bugün ellisine vardın.. Artık bundan sonra gençliğe elveda!» diye bağırdığını zannettiği gün, ilk defa olarak bir randevu evine gitmişti. O vakitten sonra içindeki bu acı ne zaman taşınmaz bir işkence haline gelse, oraya gidip bir saat kendisini avuturdu.

Meçhul erkek, mutadından daha ateşli ve âlicenap olduğu zaman kalbinde derin ve manevî bir sükûnet duyardı.

Bazı günler içine bir korku düşerdi.

— Ya beni tanırlarsa, hakkımda nasıl bir hüküm verecekler?

Fakat derhal buna isyan ediyordu.

— Ne derlerse desinler, deli, mücrim, alçak, herşey... Fakat kimse hiçbir zaman bana ihtiyar demiyecek, hiçbir zaman beni aşk ve ateş uyandıramıyan bir kadın addetmiyecek...

Meçhul ve geçici erkeklerle bir saat geçirdikten sonra onun, kendisine hayran hayran baktığını ve kendisini beğendiğini gördüğü vakit içinde âdeta bir sevinç titremesi duyardı.

İşte soğuk yüzlü bir iş adam on sene evvel bakmağa bile te mezken, bugün onun:

— Buradan başka bir yerde buluşalım... demesi kalbine sükûnet ve saadet ulaştırmağa liyordu.

Öyle bir yaşa gelmişti ki, kadınlar artık o yaştan sonra de boya ve podra altında yavaş ya yorlar. Paris böyle kadınlara göstermeğe alışkındı; bahusus şık ve cazipti de...

Birisi onun için:

— Gladis Eysenak mı? O kadındır, dese derhal bir başka

— Fakat o kadar güzeldir ki Bir kadının böyle genç kalma o kadar hoş bir şey ki... He kimseye zararı da dokunmuyor, verirdi.

Sokakta, nazik ve çıplak rüzgârlara bırakır ve bir genç dolaşırdı. Yüzü otuz yaşında sabahları veyahut gece geç yaşında gibi görünürdü. Fakat onun için kâfi gelmiyor ve o yir sabahlara kadar düzgünsüz, pod labilecek taze yüzünü, yorulm vücudunu istiyordu.

Bazan sokaktan geçen bir ad ona bakınca, Gladis, macera koşmak istemiyen bir kadın gibi miyet vermeden geçerdi. Fakat onda bir buhran yaratmaktan kalmazdı:

— Eskiden bu adam böyle debilir miydi? Israr eder.. sırf kadın vücudunun yürümesini zevki için benim arkamdan gele

İşte bu eski hatıralar onu

Bazan da kızını hatırlardı:

— Böyle genç yaşta öldü

uttur. Yaşasaydı, bugün yirmi beş
nda olacaktı.

Bir gece, gazinoda sabahlarken, ya-
daki masada boyalı saçlı, boynundaki
yesi cılız, çirkin göğsünün üstünde
can acaip bir kadının kendisine gü-
sediğini gördü. Bu, yalnız gözlerin
imsemesi idi. Çünkü yüz, boyalar,
şler vesaire ile öyle bir hale gelmişti
bu alçıdan maske altında onun gülüm-
ebilmesi kabil değildi.

— Gladis!

Sarhoş kadın, yüzüklerle süslü biçim-
ve hastalıktan kemikleri yamrı yumru
uş elinde bir şampanya kadehi tutarak,
heyulâ gibi Gladise yaklaşmıştı:

— Beni tanımıyor musunuz? Sizi gör-
üme ne kadar sevindim şekerim! Halâ
isi gibi güzelsiniz! Tıpkı eskisi gibi...
i tanımıyor musunuz? Ben Nisteki
adaşınız Lili Fererim... Oradaki dost-
nızı unuttunuz mu? Jorj Kaningi hatır-
ıyor musunuz? O zavallı harpte öldü.
çok ölen var.. ne çok...

Gladisin yanına oturmuş, kendisinden
ak on yaş küçük bir kadının böyle
ç ve güzel kalmasına hayran hayran
ıyordu. Ona bakarken içinde bir ümit
ı beliriyor, aynada gördüğü yüzüne
para ile tuttuğu âşığına rağmen ha'â
adisinin de cazip olabileceğine inanı-
rdu.

— Şimdiki dostunuz kim? Ben çok
utu hayallere uğradım. Çok ıstırap
tim. Çok emniyete lâyık bulduğum bir
ç beni alçakçasına aldattı. Fakat maal-
f her zaman böyle olmuştu. Çok talih-
m ben! Ya siz, mesut musunuz bari?

Gladis cevap vermedi.

— Hayır mı? Ah, erkekler ne kadar
işti. Bizim zamanımızda ne nazik, ne
tefittiler, hatırlıyor musunuz? Bir kadını,
elerce, bir tek ümit kelimesi duymadan
erler, onun için bütün dünyayı terke-
ler, onun uğuruna varlarını yoklarını
federlerdi.. şimdi? Fakat şimdi niçin
şey başkalaştı? Acaba buna sebep harp
?

Gladis ayağa kalkarak ona elini
ttı:

— Affedersiniz, dostum beni çağrı-
r... Allahaısmarladık. Sizi gördüğüme
mnun oldum. Fakat yarın Paristen gi-
orum.

Lili birdenbire hatırlamış gibi sordu:

— Kızınız şimdi büyümüş olmalı..
endi mi?

Âşığı yaklaştığı için Gladis alelacele:

— Hayır... dedi. Bilmiyor musunuz?
öldü...

İhtiyar kadın merhametle:

— Öldü mü? dedi.

Dudaklarını Gladisin yanağına bastır-
ştı. Gladis bu dudakların bıraktığı kır-
ızı izi gizlice sildi.

— Zavallı Gladis, onu ne kadar se-
ordunuz!

Gladis kapı eşiğinde kendisini bekli-
yen âşığına doğru ilerledi. Lilinin son
sözlerini adam işitmişti. Gladisi konfeti
ve serpantenler arasında kayarak takip
ederken sordu:

— Bir kızınız mı vardı? Bana şimdiye
kadar bunu söylememiştiniz, küçük müydü?

Gladis boğuk bir sesle:

— Evet, minimini bir kızdı, dedi.

Yağmur yağıyor.. ıslak kaldırımlar,
sabahın ilk ışığında titriyor ve parlıyordu.

XIV

1930 senesi ilkbaharında Gladis, Kont
Aldo Monti ile tanıştı. Kont çok güzeldi.
Traşlı yüzünde temiz ve sert çizgiler
vardı. Başı, tam bir erkek başı idi. Ba-
kışlarında tatlılık yoktu.

Yüzünün çizgilerinde, bugün artık
İngilizde değil, İngilizleri taklit etmek
istiyen yabancılarda görülen gayri insani
derecede bir irade kuvveti ve bir kendi-
sine güveniş manası okunuyordu. Bütün
hayatınca Monti, gerek sözlerinde gerekse
hareketlerinde bir İngilize benzemeğe
çalışmıştı; hattâ düşüncelerinin bile tam
manasıyle bir İngilize lâyık olması için
bunları kontrol ediyorduu. Ufak bir
serveti vardı ve bunu mahirane bir şe-
kilde idare etmesine rağmen geçinmekte
zorluk çekiyordu.

Gladisle tanışır tanışmaz, derhal onun-
la evlenebileceği aklına geldi. Gladis
güzel ve şayanı hürmet bir zenginlikle
zengindi ve hoşuna gidiyordu. Onun, bir-
çok âşıkları olduğunu biliyordu ama ma-
ceralarının hiçbirisi bayağı olmadığı gibi
bunlarda saik olan şey, menfaat te değil-
di. Ona bir iki ay mahirane ve müdebbira-
ne bir surette kur yaptıktan sonra izdivaç
teklif etti.

O akşam, Montinin Pariste oturan
İtalyan arkadaşlarının evinde buluşmuş-
lardı. Güzel bir sonbahar günü idi ve
bahçe halâ güneşin ışıkları altında aydın-
lanıyordu. Kapının eşiğinde yaldızlı ve
tatlı bir ışık sütunu görünüyor, bu sütu-
nun arkasından kadınların açık renk elbi-
seleri parıldıyordu.

Gladis muslinden bir esvap giyiyor,
şeffaf denecek kadar hafif bir hasır
şapka saçlarını yarı kapıyordu. Beyaz
vualetin altında, büyük gözleri nadiren
karşısındakine cepheden bakıyor ve der-
hal kirpiklerin arkasına saklanıyordu.
Monti ile birlikte bahçedeki bronz çeşme-
ye kadar gittiler. Bu çeşmenin etrafında
birçok çıplak çocuk heykelleri vardı.
Gladis bu soğuk çocuk vücutlarını dalgın
dalgın okşadı.

— Sevgili Gladis, benim karım olu-
nuz... Size takdim edilecek büyük birşe-
yim olmadığını biliyorum... Fakirim; fakat
İtalyanın en eski ve asil bir ailesine men-
subum... Bu ismi size vermekle iftihar
edeceğim. Beni seviyorsunuz değil mi
Gladis?

Gladis içini çekti... Evet, onu sevi-
yordu. Uzun senelerdenberi, ilk defa
olarak bir erkekle olan münasebetini
neticesiz bir macera gibi görmüyordu.
Nihayet bir erkek kendisini daima yanın-
da alakoymak, onu himaye ve müdafaa
etmek teklifinde bulunuyordu.

Hayatı daimî surette aşk takibi ile
geçmiş olduğu için yorulmuştu artık...

Hergün daha güçleşen zaferlerini, daha
büyük bir üzüntü ile saymak ve hergün
ihtiyarlığın yaklaştığını görmek, büyük
bir kâbustu!

İşte artık tehlikelerden uzakta, bir
erkeğin sert ve sıcak göğsüne dayanabi-
lecekti. Başını eğdi... Monti onun ince,
boyalı dudaklarına bakıyordu; fakat bun-
lar bir cevap vermek için açılmadı.

— Birlikte mesut olacağız... Benim
karım olunuz...

Gladis hafif bir sesle:

— Bu bir çılgınlıktır... dedi.

— Niçin?

Cevap vermedi. İzdivaç... Doğduğu
tarih .. Erkek otuz beş yaşında idi; ya
kendisi? Hattâ zihninden bile kendi ha-
kikî yaşını geçiremedi. Delice bir hicap,
bir acı bütün varlığını kaplamıştı. Hayır,
hiçbir vakit.. hiçbir vakit... Eğer bu yaş
farkına rağmen onunla evlenmek isterse,
o halde onun yalnız para için kendisini
istediği ve bir gün gelip onu terkedeceği
açıkça anlaşılmaz mı idi? Seneler o kadar
çabuk geçiyor ki... On sene sonra o kaç
yaşında olacak? Ya kendisi?... Allahın,
kendisine bir mucize kabilinden bu güzel-
liği verdiğini ve ufak bir hastalıktan sonra
ihtiyar.. ihtiyar olacağını biliyordu... Ya o?

— Hayır, evlenmiyelim... Hiçbir mec-
buriyetle bağlanmadan, serbestçe biribi-
rimizi sevmekte devam edemez miyiz?

— Eğer beni sevmiş olsaydınız, bu
bağlar size tatlı gelirdi! Beni seviyorsa-
nız evlenelim Gladis.

Bu sözler karşısında Gladis, bir saniye
düşündü ve nufus kâğıdıyle sair evrakının
üzerinde yazılı olan ve gece gündüz,
uykusunda, hattâ rüyasında aklından çık-
mıyan rakamı para kuvvetile ve bütün
tehlikelere karşı koyarak değiştirmeğe
imkân bulabileceğini tahmin etti ve Mon-
tiye bakarak gülümsedi:

— Sizi tasavvurunuzdan çok seviyo-
rum...

Nişanları resmî bir şekle girdikten
bir müddet sonra Gladis, doğduğu mem-
lekete bir seyahat yaptı. Orada nufus
tezkeresinin bir suretini çıkartarak tarihi-
ni değiştirdi ve bu sahte vesika sayesin-
de elindeki bütün evrakındaki tarihleri
tebdil edebildi.

Bu mesele ona çok büyük bir paraya
malolmuştu. Fakat 1931 senesi ilkbaha-
rında resmen on sene gençleşmiş idi.
Yalnız on sene; çünkü dünyanın bir ta-
rafında bir mezartaşının üstünde, sahte
fakat silinmez bir tarih vardı.

ÇOCUK TERBIYESİ

— Başı 5 inci sayfada —

dayağın yeri yoktur. Dayak birkaç noktadan manasız ve muzir bir usuldür. Bir defa dayak manen çok tehlikelidir. En ziyade hürmet edilmesi ve gayet ihtimamlı bir şekilde inkişaf ettirilmesi lâzımgelen çocuk izzetinefis ve haysiyet hislerini dayak rencide eder. Evvelâ sizin yanınızda yegâne korkutma vasıtası telâkkî ettiğiniz dayağın birçok tekerrürden sonra artık tesirsiz bir hal aldığını pek kısa zamanda müşahede edersiniz. Yabancılar yanında döğülen çoçuk artık buna da alışır ve dayaktan korkmaz bir hale gelir.

Dövme suretiyle korkutulan ve terbiye edilen bir çocuk, katiyen mevcut değildir. Çocuk o an için çekinir, siner. Fakat bu, dayağınıza rağmen mennedilen hareketi yapmakta tahammül edilmez bir arzu besliyen bir siniştir. Çocuk ilk fırsatta dayağınıza hak kesbetmek için faaliyete geçer, artık iş çığırından çıkmıştır. Daha mutantan ve gürültülü dayak fasılları icra edilir ve kaybolan asıl kıymetli şeyin, yani çocuğun haysiyet ve izzetinefis hislerinin mahvolup gittiği farkedilmeden çocuklar terbiye ediliyorlar zannedilir.

Dayağın diğer bir zararı da şudur: Birçok defalar işitmiş veya gazetelerde okumuşsunuzdur. Dayak neticesi sakat olan çocuklar mevcuttur. Şiddeti hesap edilemiyen ve tam yerine isabet ettirilen bir tokat çocuğun sağır olmasına sebebiyet verebilir.

Tokat ve yumruk neticesi dişleri kırılan, çenekemiği çatlıyanlar, kulakzarları patlıyan çocuklar çok görülmüştür, hattâ çok şiddetli bir tokatla çocuk ölümleri bile kaydedilmiştir.

Bazı münevverlerimizin anlaşılmaz sebeplerle mekteplerde tatbikini istedikleri dayak, herhalde çok yanlış ve muzir bir terbiye sistemidir, hattâ terbiye sistemi değil, bir terbiye hastasıdır.

Biz burada, daha ziyade küçük çocuklardaki terbiye mevzuuna temes ettik, daha büyük yaşları ve mektep çağını da diğer bir yazıda mevzuubahs etmek istiyoruz.

On sene... O halde kendisinin kırk altı yaşında, yani Montiden on yaş büyük olduğunu söyliyebilirdi.

Bu yaş, bu ayip, bu cürüm onu birdüzüye takip ediyordu. Bu sevdiği adamın yanında bir çocuk, zayıf ve âciz bir çocuk olmak istiyor ve onun tarafından bir dost, bir zevce gibi değil, her zaman bir metres gibi beğenilmek ve eskiden göz kamaştıran bir kızken olduğu gibi, herkese tercih edilmek istiyordu. Monti ile evlenmek cesaretini hiçbir zaman kendinde bulamadı.

— Arkası var —

OSMANLI İMPARATORLUĞU[...]
TAKSİMİ HAKKINDA YÜZ P[...]

— Başı 4 üncü sayfada —

son..? Nerede o, İskenderun ile İskenderiyenin ne kelime olduğunu bilmiyen, «Galles» li kahraman, koca Loyid George...? Hele nerede, dünyayı büyük harpten sonra, sulh içinde en müthiş bir felâkete sürükliyen o Clemenceau (Klemanso)....? Senki mezarından bir başını kaldırıp ta ektiği tohumların nasıl filizler verdiğini bir görse...?

Almanlara "Versailles„ musalehanamesi imzalattırıldığı sırada, ben Romada gayri resmî olarak Babıâliyi temsil ediyor, fakat "Misakı Millî„ yi müdafaaya vakfi vücut eyliyordum. Sık sık ziyaretime gelen hakikî dostlarımızdan, «Giurnale d'İtalia» muhabirlerinden Sinyor Lavalle ile, bu muahedenin emsali görülmedik şiddetinden bahs ederken sözü Clémenceau'ya intikal ettirmiş, o dakikada hatırına gelen bir "calembour" (maznun) kabilinden:

"Pour être Clément, il ne, l'ajamais" "été! mais sot! toujours?„ demiştim. O zaman tekmil İtalyan gazetelerine geçen bu cinaslı sözün doğruluğunu son yılların şahidi olduğumuz vakayi isbat etti...

"Le Temps„ bugün sabık Avusturya başvekilini değil, asıl Avrupanın, daha doğrusu, bütün dünyanın bu günkü hercümercine sebep olanları, ta'nü teşnie lâyık görmeli ve tesellisini bulmalıdır.... ..

Bizim için bu hadiselerden alınacak biricik ibret, «Türk birliğini» her gün biraz daha kenetliyerek maddî, manevî, her gün biraz daha kuvvetli olmak ve Büyük Şefin çizdiği «Sulh ve Sükûn içinde Terakki» düsturunu «canlı bir ülkü» haline getirerek, hiç şaşmadan,

yürüdüğümüz yolda mesafe[...]

Kendimizi bildiğimizden[...]
pada bir "Şark meselesi„ [...]
nun iki kelime ile hülâsası: [...]
nin taksimi„ idi. Bu mesele[...]
olunduğu gibi, bir iki yüz se[...]
savvur değil, Albert Sorel[...]
veçhile «Türkler, Avrupaya [...]
basmaz ortaya çıkmış, başta[...]
Papalar olduğu halde, Avru[...]
rından en bellibaşlılarının [...]
kaçırmış, uzun ve kanlı bir [...]

Romanyanın maruf diplo[...]
ve vaktile İstanbul sefirliğin[...]
muş olan rahmetli M. T. G[...]
(Cuvara) yıllarca uğraşarak[...]
yirmi dört sene evvel neşretti[...]
projets de partage de la [...]
(Türkiyenin taksimi hakk[...]
proje) adlı kitabından bir t[...]
Atina sefiri bulunduğum za[...]
hediye etmişti.

Umumî harp sırasında, b[...]
son perdesi oynanmakta olduğ[...]
mühim eseri lâyık olduğu dik[...]
yarak, büyük bir tevekkül i[...]
hanemde saklamıştım. Geçe[...]
sılsa gözüme ilişti. Tekrar k[...]

Başımıza türlü çoraplar ö[...]
yenlerden bir çoğunun yerleri[...]
estiği, Avrupadan kovulması[...]
larca çalışılmış olan Türkler[...]
gün, Avrupa sulhu için en v[...]
kuvvet olarak, saygı ile anıl[...]
tarihî günlerde, vaktile onun[...]
toprakların taksim edilmesi i[...]
lanmış projeleri - en mühimle[...]
mak suretile - bu kitaptan [...]
ederek gençliğimize sunmağı [...]
hizmet saydım.

İLK RANDEVU

— Başı 17 inci sayfada —

Ay ışığında penceremden Kemalin ta uzakta, ağaçların arasında dolaştığını görmüştüm. Helecanla ve nefes nefese koşarken kolumdan bir el yakaladı... Babamdı. Herşeyi anladığı halde anlamamış görünmek istiyen sakin bir tavırla:

— Gece vakti dışarıyı dolaşmak baş ağrısına zararlıdır kızım. Haydi git yat, dedi.

Utancımdan yerlere geçmiştim.

Tabiî o günden sonra Riyaziye derslerinin de sona ermiş olduğunu tahmin edersiniz.

Neşeli bir gülüşmeden sonra Belkıs söz aldı:

— Benim vakam bundan da sadedir. Ağabeymin arkadaşlarından biri aylarca peşimi bırakmadı, benimle evleneceğini, bu hususta görüşmek için

bir gün Sarayburnu parkında[...]
mızı ısrarla istedi. Razı ol[...]
biz ağaçlar arasında dolaşırke[...]
yimin de, kolunda bir kızla b[...]
geldiğini görünce aklım başı[...]
ve bir nefeste kendimi par[...]
sında buldum. Bir daha d[...]
buluşmadım.

Şimdi gözler Güzine dikil[...]
kes onun macerasını dinlem[...]
lanıyordu. İçlerinde en g[...]
güzel olan Güzin kimbilir n[...]
cekti.

Genç kız, arkadaşlarının [...]
kışlarından mustarip oluyor[...]
gözlerini önüne eğdi ve içli [...]

— Ben henüz bir rande[...]
etmedim. Anlatacak bir şey[...]
dedi.

Arkadaşları onu söyletme[...]
rar etmediler. Hepsi Güzinin [...]
sahici ve derin bir sevgi [...]
anlamışlardı.

No. 89 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 89

BİR DAMLA RAKININ HATIRASI

— Başı 13 üncü sayfada —

— İşte... dedi... Kumanda, emir, dir. Yeter ki canıma kıymayın! Şuur,, u, kıskıvrak bağlayıp bir eye kapadıktan sonra, hep birlikte anda ve rasat mevkiine yerleştik!

Artık, dazlak kafalı hımbıl elimizde, imizeydi.

taat edip etmiyeceğini anlamak , ona, önündeki kadehi yere fırlat-ını emrettik.

Kadehi kaptığı gibi yere çarptı!

"— Şişeyi de savur!,, dedik. Onu fırlattı.

Masadaki kadınlar afallamışlar, et-taki müşteriler şaşırmışlardı.

Hepimiz; bu sahneleri iyice göre-mek için, herifin gözlerine toplan-tık.

Artık, kumanda mevkiine oturttu-muz arkadaşın emirleri biribirini ip ediyordu.

"— Kalk, çiftetelli oyna!

"— Masanın üstüne çıkıp göbek at!

"— Ahaliye bir nutuk söyle, dine, ına, devlete, millete küfür et!

"— Kasanın üstünden yere yuvarlan!

"— Kalkarken masayı kadınların üne devir!,,

Adam, bütün bu emirleri harfihar-e yerine getiriyordu. Seyreden ar-daşlardan bir çokları, güle güle yılmışlardı. Arkadaşlar alaya devam erlerken ben, içinde bulunduğumuz ynin görmediğim taraflarını da gez-k istedim.

Keşke bu gezintiyi yapmasaydım! nkü bu dolaşma beni, acımıya baş-dığım heriften büsbütün iğrendirdi.

Bir aralık, kapısında "hafıza,, ya-bir höcreye girdim.

Burası, bakımsız bir sandık odasın-n çok daha pisti.

Bir çöp kutusunu, bir hırdavatçı kkânını andıran ve leş gibi küf kokan höcrenin içi, metrûk bir "hazinei rak,, ambarına da benziyordu. Bu reyi dolduran soluk kaplı defterler, li, iğrenç maceraların hikâyeleriyle luydu. Bu defterlerin arasında, bir rü hayalet dolaşıyordu. Odanın duvarları, büyüklü küçüklü birçok rakamlarla, birçok resimlerle, birçok isimlerle manasız, okunaksız yazılar ve şekillerle, tıpkı ilân duvarlarına dönmüştü.

Biribirine karışmış birçok kokuların, havasını ağırlaştırdığı bir höcreden çıkınca, geniş bir nefes aldım. Beyinin "muhayyele,, adındaki höcresi ise, tıbkı İstanbulun imar plânına benziyordu. Bu aydınlık höcrenin duvarlarında, güzel kadın resimleri, kâşane, saray plânları, para, otomobil ve yat fotoğrafları vardı.

Ben, en büyük tiksintiyi, beyinin "düşünce,, dairesini gezerken duydum. Çünkü herifin düşünceleri, "hafıza,,-sındaki hırdavatlardan bile iğrençti. Bunları görünce, evvelâ adamın yanında oturan kadıncağızlara acıdım. Onlar hakkında ne fena niyetler besliyordu, yarabbim!

Fakat sonra:

— Adam sen de... dedim... Kimbilir o kadınların beyinleri de ne iğrenç niyetlerle, düşüncelerle doludur!

Bir aralık, üzerime bir üşüme geldi. Buzdan bir esvap geymiş gibi tir tir titremiye başladım. Fakat gözlerimi etrafımda dolaştırınca, üşüyüşümün sebebini anladım: Meğer tam o sırada, "nükte,, dairesinin önünden geçiyormuşum. En son gezdiğim kısımlar, beyinin "yalan,, ambarlarıydı.

Ağızlarına kadar tıklım tıklım doldurulmuş olan bu ambarlarda, bir milyon gazeteye bir sene yetecek kadar sermaye vardı!

Yorgun bir halde adamın gözlerine döndüğüm zaman arkadaşlar halâ katıla katıla gülüyorlardı. O sırada herif, anadan doğma soyunmuştu. Ve kendisini karakola götürmek istiyen polislere:

"— Ben sarhoş değilim... diyordu.

Artık yerlere savrulan zavallı anacığımızın intikamı alınmış bulunuyordu.

Zorla giydirilen ve zorla karakola sürüklenen adam, meyhaneden çıkarken:

"Çıkmam Allah etmesin
meyhaneden!,,

Şarkısını tutturmuştu. Ben, daha fazla seyredemedim: Çünkü bu sahneye katıla katıla gülerken, birçok arkadaşlar gibi ben de bayılmışım!

***

— 7 —

Kendimize geldiğimiz zaman dazlak kafalının "şuuru,, nu, "mantık,, ını, ve "irade,, sini karşımızda bulduk.

Bir heyet halinde huzurumuzda el pençe divan durmuşlar, herifi affetmemiz için yalvarıyorlardı.

Meğer, dazlak kafalıyı hapise atmışlarmış! ve herif şimdi, sülâlemize yaptığı hakaretlerin nedametini duyuyormuş.

Adamın şuuru:

"— Eğer, dedi, isterseniz, biçare sahibimiz, size "tövbe,, desin!

İntikamımız alınmış ve hırsımız yatışmış bulunduğu için, bu ricayı kırmadık. Ve şuurun, müsaademizle kumanda mevkiine geçişinden sonra, dazlak kafalının ilk cümlesi, bize tövbe demek oldu!

Ve biz, nedametinden hüngür hüngür ağlıyan hımbıl herifin musluğu açılan gözlerinden, birer damla yaş halinde süzülüp, hürriyetimize kavuştuk!.

Şimdi, her akşam, göze görünmez birer zerre halinde havada uçuyor ve burunlarda tütüyoruz!,,

***

Sıcak bir yaz akşamı, Sandıkburnu gazinosunda, muhayyeleme yazdıklarımı fısıldıyan rakı kokulu rüzgâr:

"— Lâf aramızda, dedi, bugünlerde burunlarında tüttüğümüz gafiller arasında, pek tanınmış bir Doktorumuz bile var!,,

Ve benim; insanı esarar gibi uyuşturan yaz sıcağının rehavetinden tamamen uyanıp ta sual sormama vakit bırakmadan, müstehzi bir ıslık çalarak, akşamcı başlarında esmeye ve gafil burunlarında tütmeye koştu!

Naci SADULLAH

ON
SEN
GENÇLEŞTİ

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala s
beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen ma
de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülnce mes
tamamile. açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor,
cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci m
yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bi
zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kulla
Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "be
renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza
Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullan
başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKAL
ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.